

MASTERPLAN BUITENSPORT

LEESWIJZER

Dit masterplan buitensport start met de samenvatting van de kwaliteit van onze buitensportaccommodaties en hoe we die over een lange termijn kunnen behouden en eventueel verbeteren. Het masterplan is afgestemd met de Sportraad Meierijstad.

In de inleiding maken we een koppeling met de belangrijkste informatiebronnen voor ons sportbeleid: de Sportnota Meierijstad Sportief in Beweging, het meer jarenonderhoudsplan (MJOP), de capaciteitsbehoefteberekening en de input vanuit de sportverenigingen.

Daarna volgen vier inhoudelijke hoofdstukken waarin de beleidsuitgangspunten, de kwaliteit van sportvelden en terreininrichting, het meer jarenonderhoudsplan en de benodigde capaciteit worden beschreven en wordt afgesloten met beslispunten en concrete acties.

In de bijlagen zijn de volledige externe onderzoeksrapporten opgenomen.

Samenvatting masterplan buitensport Meierijstad

In het masterplan is vastgelegd hoe de buitensport in de gemeente Meierijstad toekomstbestendig kan worden gemaakt. Dit masterplan is vooral gericht op behoud (en consolidatie of verbetering van de kwaliteit) van de buitensportvoorzieningen. Het masterplan geeft inzicht in de behoefte aan en de kwaliteit van de accommodaties, de mogelijkheden om de kwaliteit te verbeteren en de daarmee gepaarde kosten.

Beleidsuitgangspunten

Aan het masterplan liggen de uitgangspunten van de sportnota Meierijstad Sportief in Beweging ten grondslag. In het masterplan zijn tevens enkele aandachtspunten toegelicht. Zo willen we in het belang van de vitaliteit van de verenigingen onderzoeken hoe we het best onze krachten kunnen bundelen. Voor wat betreft de buitensportvoorzieningen vragen we om instemming over beleidswijziging resp. -vaststelling met betrekking tot onder andere kunstgras hockeyvelden, paardensportterreinen van niet commerciële aanbieders, onderhoud van viswateren en verduurzaming van accommodaties.

Beheerstrategie

De structuur van huur, onderhoudsvergoedingen en -verplichtingen is met ingang van 2019 geharmoniseerd. Nieuwe huurcontracten zijn hiervoor opgesteld en worden na vaststelling van dit masterplan voor alle betreffende verenigingen van kracht. Het strategische en financiële beheer van alle sportaccommodaties is een verantwoordelijkheid van WA STERCK, het onderhoudsbeheer van de gemeentelijke kleedaccommodaties wordt uitgevoerd door WA Vastgoed en het onderhoudsbeheer van de gemeentelijke sportvelden geschiedt in samenwerking met WA Openbaar Gebied.

Innovaties

Om het energieverbruik te kunnen verminderen wordt partiële medewerking verleend aan een versnelde vervanging van de verlichting van trainingsvelden. De gemeente neemt hierbij het afgeschreven gedeelte van de armaturen voor haar rekening. Al doende krijgen vanaf 2023 steeds meer verenigingen de beschikking over energiezuinigere LED-verlichting.

Bij de vervanging van kunstgrasvelden zal steeds naar mogelijkheden worden gezocht om de warmte die deze velden produceren te gebruiken voor de verwarming van gebouwen.

In het kader van waterbesparing worden tevens de ontwikkelingen op het gebied van ondergrondse beregening en bemesting van natuurgrasvelden op de voet gevolgd. Enkele betaald voetbalorganisaties hebben hier al goede ervaringen mee opgedaan.

Trends en ontwikkelingen

Door de opkomst van padel is er momenteel sprake van een groeiend ledental bij tennisverenigingen. Bij de tennisverenigingen TV de Krekel (Mariaheide), TV Hertog Jan (Erp) en TV de Hopbel (Schijndel) zijn al padelbanen aangelegd. Andere tennisverenigingen onderzoeken de mogelijkheden, zoals TV de Kienehoef (Sint-Oedenrode), LTC Skinlo (Schijndel) en TV Frisselstein (Veghel).

Sporten in de openbare ruimte wordt steeds populairder, getuige bijv. het toenemend aantal fietsers, trimmers en wandelaars. De komende jaren zullen we deze ontwikkeling nadrukkelijk blijven volgen en analyseren of er aanpassingen nodig zijn in de openbare ruimte of op onze sportaccommodaties. Een voorbeeld van inspelen op de behoefte is de aanleg van de trimbaan in Streekpark Kienehoef. In 2023 zullen naar voorbeeld van het Athletic Skills Model in het kader van het Sportakkoord en Vitaliteitsakkoord beweegtuinen bij trapveldjes in de wijken worden

gerealiseerd. Een project met een grote meerwaarde voor bewegen in de openbare ruimte is het Vlagheide Park

In 2023 starten de voorbereidingen voor de realisatie van het Omnipark Erp. In het omnipark maken meerdere sporten en een gemeenschapshuis gebruik van een multifunctionele accommodatie die door hen gezamenlijk wordt geëxploiteerd.

Capaciteit en behoefte

De analyse van de bevolkingsgroei en –samenstelling laat een lichte stijging (+3%) van het aantal inwoners en een gemiddelde stijging van ruim 12,% van het aantal basisschoolleerlingen zien. Op basis daarvan is een capaciteit- en behoefteberekening opgemaakt waaruit blijkt dat het sportveldengebruik in de gemeente Meierijstad zal toenemen. De verwachting is dat dit niet leidt tot capaciteitsproblemen en er dus geen sprake zal zijn van een grotere ruimtebehoefte voor de sportparken.

In Meierijstad is geen beleid voor leefbare kernen vastgesteld. Voor de leefbaarheid in de kernen is de beschikbaarheid van voorzieningen echter van groot belang. Dat past ook in ambitie 1 van onze sportnota: *Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder en hierdoor ook prettiger en actiever in het leven*. Dit masterplan gaat daarom ook uit van behoud van de buitensportvoorzieningen in de kleine kernen. Natuurlijk kan dat niet tegen elke prijs. Verjonging (woningbouw) en vitaliteit van de sportvereniging (bijv. door samenwerking) zullen bijdragen aan het behoud van een sportvoorziening.

Sportpark De Glorie in Wijbosch kampt al jaren met parkeerproblemen. Op relatief korte termijn (8 jaren) moeten alle voorzieningen op dit sportpark worden vervangen. Aanbevolen wordt om herontwikkeling resp. verplaatsing van het sportpark binnen een periode van max. 8 jaren te onderzoeken waarbij tevens de parkeerproblemen worden opgelost.

Kwaliteit huidige voorzieningen

Voor dit masterplan is de huidige kwaliteit van de accommodaties in beeld gebracht. De algemene beheerkwaliteit in de gemeente Meierijstad kan vastgesteld worden op beeldkwaliteit B (normaal). Op onderdelen wordt deze kwaliteit nu niet helemaal gehaald, dit heeft mede te maken met uitgestelde renovaties. Renoveren of omvormen van enkele velden en inrichting is noodzakelijk.

Aan de basis van de kwaliteit van onze natuurgrasvelden ligt een specifieke wijze van onderhoud en onkruidbestrijding, landelijk ook wel de ‘Schijndelse methode’ genaamd. Deze methode wordt onder begeleiding van specialisten verfijnd en nader uitgewerkt om ervoor te zorgen dat de onderhoudswerkzaamheden inspelen op de klimaatverandering en voldoende effectief blijven.

Meer jaren onderhoudsplan (mjop)

Om een goed kwalitatief en financieel beeld te krijgen van de bestaande buitensportvoorzieningen is een meer jarenonderhoudsplan (mjop) opgesteld voor een periode van 40 jaren. Dit mjop is gericht op onderhoud, consolidatie of verbetering van de kwaliteit en vervanging van bestaande voorzieningen. Gewenste nieuwe investeringen als gevolg van groei, ontwikkeling van de sport of ruimtelijke ontwikkeling worden separaat aan de gemeenteraad voorgelegd.

Het technisch onderhoud van de natuurgrasvelden en groeninrichting van onze sportparken wordt steeds op basis van een raamcontract voor een periode van 4 jaren ondergebracht bij een aannemer. In dit raamcontract is ook de levering en het onderhoud van robotmaaiers opgenomen. De ervaring leert dat de kwaliteit van de natuurgrasvelden is verbeterd door het gebruik van de

robotmaaiers. Het klein onderhoud wordt uitgevoerd door de verenigingen. Diverse verenigingen maken ook gebruik van de mogelijkheid om tegen aannemersvergoeding bepaalde werkzaamheden van het gemeentelijk groenonderhoud uit te voeren. Het technisch onderhoud van de kunstgrasvelden is neergelegd bij de aannemers van die velden. De verenigingen voeren het klein onderhoud uit (bladvrij houden, borstelen en vegen).

In de toekomst blijft gekeken worden naar optimalisatiemogelijkheden.. Daarvoor worden de kwaliteit en de kosten voor aanleg en onderhoud frequent gemonitord. Consequenties voor de gemeente en de clubs kunnen in samenwerking met de Sportraad Meerijstad worden uitgewerkt. Het beeld voor de nabije toekomst is tijdens een informatieavond getoond en toegelicht, waarna een inhoudelijke discussie heeft plaatsgevonden en vragen zijn gesteld.

In het masterplan zijn de volgende beslispunten opgenomen:

1. Het onderzoeken van de mogelijkheden voor bundeling van krachten met de sportverenigingen.
2. Het aanleggen van kunstgrasvelden voor het oplossen van capaciteitstekorten, het beschermen en verhogen van de kwaliteit van natuurgrasvelden en/of het volgen van ontwikkelingen in de sport,.
3. Het per hockeyvereniging hanteren van een verhouding van 50:50 voor de verdeling van zand ingestrooide velden en watervelden (of het in ontwikkeling zijnde alternatief daarvoor).
4. Het aanleggen of vervangen van kunstgrasvelden bij voorkeur in de vorm van non fill constructies of andere gecertificeerde constructies, maar zeker niet met SBR infill materialen en de constructielagen onder de kunstgrasmatten die niet voldoen aan de technische of milieu-eisen vervangen door constructies die daar wel aan voldoen.
5. Het beschikbaar stellen van incidentele subsidie voor de buitenbak van de paardensportverenigingen Jan van Amstel, Nijnselse Ruiters en Ponyruiters, Rooise Ruiters en Ponyruiters en St. Lambertus en dit te verwerken in het MJOP buitensport.
6. Het vaststellen van de afmetingen van een standaard buitenbak op 60x40 meter.
7. Het vaststellen van een passende huurvergoeding voor unieke sporters.
8. Het onderhouden van gemeentelijke viswateren en vissteigers, de kosten te begroten en het benodigde budget beschikbaar stellen in het mjop buitensport.
9. Het vaststellen van de concept-huurovereenkomst met de bijbehorende kruisjeslijst voor alle gemeentelijke buitensportaccommodaties.
10. Het afzien van dekkende tarieven voor het gebruik van de ondergrond van sportaccommodaties, conform het raadsbesluit van 5 juli 2018..
11. Het instemmen met verzoeken om voortijdige vervanging van conventionele verlichtingsarmaturen door LED-armaturen door vergoeding van het afgeschreven deel van de vervangingskosten..
12. Het instemmen met het aan verenigingen verstrekken van kortlopende geldleningen voor verduurzamingsmaatregelen.
13. Het instemmen met het aanmelden voor een Interreg subsidie voor het project sensor gestuurd beregenen natuurgrasvelden.
14. Het beschikbaar stellen van een LED sportveldverlichting voor veld 3 van SCMH.
15. Het onderzoeken van de verplaatsing of herontwikkeling van sportpark De Glorie in Wijbosch met de intentie om het nieuwe sportpark binnen 8 jaar te realiseren.
16. Het onderzoeken van de behoefte en de realisatie- en exploitatiemogelijkheden van een groepsaccommodatie op een sportpark in Meerijstad.
17. Het regionaal afstemmen van verzoeken voor het onderbrengen van nieuwe / nog niet aanwezige sporten.
18. Het aansluiten bij het landelijk kwaliteitssysteem 2.0.

19. Het vaststellen van het mjop buitensport.
20. Het vaststellen van het mjop buitensport voor de jaarschijven 2024-2027.
21. Het aanpassen van de automatische beregeningsinstallaties van de hoofdvelden en het nader onderzoeken van de beregeningsinstallaties van de overige velden.

Inhoud

1	INLEIDING	9
2	BELEIDSUITGANGSPUNTEN	10
2.1	Behoud van voorzieningen en kwaliteit	10
2.2	Sportnota Meierijstad Sportief in Beweging	10
2.2.1	Ambitie 1: Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder en hierdoor ook prettiger en actiever in het leven	10
2.2.2	Ambitie 2: vitale verenigingen pakken een maatschappelijke rol.....	12
2.2.3	Ambitie 3: Voldoende, kwalitatief goede en betaalbare accommodaties	15
2.2.4	Prognoses en trends sportdeelname Nederland	21
2.2.5	Trends in Noord-Brabant	22
2.3	Duurzame sportparken	23
3	HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE BEHOEFTE EN BESCHIKBARE CAPACITEIT	28
3.1	Demografische ontwikkeling	28
3.2	Beschikbare capaciteit	30
3.3	Aandachtspunten	32
3.3.1	Toelichting capaciteitsberekening	32
3.3.2	Voorspellingen	33
3.3.3	Opmerkingen verenigingen	33
3.3.4	Conclusie capaciteit- en behoefte berekening	33
3.4	Multifunctioneel gebruik	34
3.5	Bewegen in de openbare ruimte	34
3.6	Leefbare kernen	36
3.6.1	Lopende projecten / aandachtsgebieden leefbaarheid in de kernen	37
3.7	Groepsaccommodatie	37
3.8	Niet gefaciliteerde sporten	38
4	KWALITEIT VAN SPORTVELDEN EN TERREININRICHTING	39
4.1	Huidige situatie	39
4.2	Conclusies	43
4.3	Aanbevelingen	43
4.4	Kwaliteitszorgsysteem 2.0	46
5	MEERJAREN ONDERHOUDSPLAN (MJOP)	47
5.1	Beheerstrategie	47
5.2	Regulier onderhoud	47
5.3	Uitgangspunten MJOP	50
5.4	Nieuwe ontwikkelingen	52
5.4.1	Natuurgras	52

5.4.2	Inkoopstrategie kunstgras	53
5.5	Financiële indicatie	54
5.6	Aanbevelingen	54
6	BIJLAGEN	56
6.1	Bijlage 1: Behoeftte en capaciteitsberekening	56
6.2	Bijlage 2: Meerjarenonderhoudsplan sportterreinen (MJOP)	56
6.3	Bijlage 3: Concept- huurovereenkomst met bijbehorende lijst van onderhoud- en vervangingsverplichtingen (kruisjeslijst)	56

1 INLEIDING

In Meierijstad geloven we in de kracht van sport. Sport is gezond en draagt bij aan ontwikkeling van mens en maatschappij. Sport verbindt, biedt ontmoetingsmogelijkheden en biedt kansen tot mee (blijven) doen in de samenleving. Sport geeft plezier samen en alleen. In deze overtuiging zijn in 2018 voor de periode tot 2030 3 ambities vastgelegd in de Sportnota 'Meierijstad Sportief in Beweging' :

- Ambitie 1: Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder en hierdoor ook prettiger en actiever in het leven.
- Ambitie 2: Vitale sportverenigingen pakken een maatschappelijke rol
- Ambitie 3: Er zijn voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen

In ambitie 3 van deze sportnota is een opdracht voor vaststelling van een masterplan buitensport opgenomen. Het masterplan buitensport is een plan waarbij de werkelijke capaciteitsbehoefte onderzocht wordt. Deze wordt vergeleken met het aanbod. Daarnaast is de staat van de accommodaties onderzocht. Uiteindelijk leidt dat tot een meerjarenplan voor de buitensport waarbij de (beschikbare) financiën een belangrijke randvoorwaarde zijn.

Het uitgangspunt van het masterplan buitensport is behoud en verbetering van de kwaliteit van de buitensportaccommodaties. Het masterplan is opgesteld om inzicht te geven in de beschikbare capaciteit van en behoefte aan accommodaties, de kwaliteit en de mogelijkheden om de kwaliteit te verbeteren en om een beeld te schetsen van de onderhouds- en vervangingskosten over een langere periode. In het masterplan wordt de basis gelegd voor een duurzame, toekomstbestendige en dus vitale buitensport in de gemeente. Verenigingen worden gestimuleerd om meer samen te werken met elkaar en met andere organisaties in de eigen kern of gehele gemeente. Het gebruik van de sportaccommodaties moet vraaggericht zijn en waar mogelijk een meerwaarde bieden voor de kern door multifunctionaliteit. De accommodaties moeten een toegevoegde waarde krijgen. Dit masterplan moet voor alle partijen houvast bieden in de toekomst, het plan moet de kaders vastleggen voor toekomstige ontwikkelingen in de sport en de gemeenschap.

Voor de samenstelling van het masterplan zijn in de afgelopen jaren de accommodaties geïnspecteerd, de wensen van de verenigingen en de mogelijkheden van kwaliteitsverbetering geïnventariseerd en zijn de daarbij behorende onderhouds- en vervangingskosten voor een lange periode in beeld gebracht. Het masterplan is in samenwerking met deskundige partijen tot stand gekomen en met de Sportraad Meierijstad besproken. Hierna is het masterplan gepresenteerd aan de buitensportverenigingen. De opmerkingen van de Sportraad en de verenigingen zijn verwerkt in het masterplan.

2 BELEIDSUITGANGSPUNTEN

De gemeente Meierijstad biedt basisvoorzieningen aan die zij tevens onderhoudt en vervangt. Om dat voor de toekomst te kunnen garanderen zijn de huidige kwaliteit van de buitensportvoorzieningen in beeld gebracht alsmede op welke wijze blijvend een goede kwaliteit geboden kan worden. Daarbij is tevens gekeken naar de vitaliteit van de verenigingen en hoe die in de toekomst gegarandeerd kan blijven.

De volgende uitgangspunten vormen de leidraad voor het masterplan:

- Meierijstad stelt per sport basisvoorzieningen beschikbaar, die zij wanneer nodig vervangt en waarvoor zij periodiek groot onderhoud uitvoert;
- de basisvoorziening bestaat uit sportvelden en een kleedaccommodatie, aangevuld met een materialenberging en een verenigingsruimte. Overige behoeften/wensen van sportverenigingen, zoals kantine, tribune en extra ruimten, alsmede extra en/of boven de (kwaliteit)norm gewenste sportvelden en –kleedlokalen, kunnen door de verenigingen zelf worden gerealiseerd, vervangen en onderhouden;
- de basisvoorziening wordt bepaald op basis van normen voor accommodatiebehoefte, vastgesteld door NOC/NSF in overleg met VSG en sportbonden;
- de sportvoorzieningen worden opengesteld voor maatschappelijke doelen, afgestemd op en met de hoofdgebruiker;
- sportvoorzieningen zijn belangrijk voor de leefbaarheid in de (kleine) kernen;
- zelfredzaamheid en zelfwerkzaamheid van de gebruikers.

Dit masterplan is gericht op behoud (en consolidatie of verbetering van de kwaliteit) van de buitensportvoorzieningen.

2.1 Behoud van voorzieningen en kwaliteit

Dit masterplan is vooral gericht op behoud van (de kwaliteit van) de buitensportvoorzieningen. Op basis van capaciteitsbehoefteberekeningen wordt de behoefte aan buitensportvoorzieningen vastgesteld. Uitgangspunten hierbij zijn groot onderhoud en vervanging van bestaande voorzieningen die worden vastgelegd in een meerjarenonderhoudsplan (zie hoofdstuk 4). Vraagstukken voor nieuwe voorzieningen, op basis van ontwikkelingen in de sport, herinrichtingsnoodzaak van sportparken of groei van sportverenigingen, worden ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

2.2 Sportnota Meierijstad Sportief in Beweging

Sinds de vaststelling van de sportnota in 2018 beschikken we over meer informatie die ons een beter inzicht kan geven hoe we er voor staan. Daarnaast zijn we tijdens de uitvoering van de sportnota met vraagstukken en ontwikkelingen geconfronteerd die om heroriëntatie en/of (nadere) vaststelling van beleid vragen. Aan de hand van de drie ambities worden in deze paragraaf de vraagstukken en laatste ontwikkelingen als aandachtspunt weergegeven.

2.2.1 Ambitie 1: Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder en hierdoor ook prettiger en actiever in het leven

Door middel van de methode Social Return On Investment (SROI) meet het Kenniscentrum voor Sport en Bewegen de (extra) sociale en maatschappelijke waarde voortvloeiend uit een investering. De gemeente Meierijstad participeert in de denktank van het Kenniscentrum voor de nieuwe SROI van sport en bewegen. Door inspanningen van de denktank zijn er inmiddels beter

vergelijkbare lokale cijfers beschikbaar en kan met onderstaande infographic van elke deelnemende gemeente het lokale SROI-cijfer en andere kengetallen rondom sport en bewegen in beeld worden gebracht. Zo wordt met de infographic inzichtelijk hoe aantrekkelijk de omgeving in de gemeente is om te sporten en te bewegen. Hoe actief en gezond de inwoners zijn. Maar ook wat het oplevert als 10% van de inactieve burgers in beweging wordt gebracht.

Uit de infographic kan worden opgemaakt dat Meierijstad in vergelijking met de landelijke cijfers redelijk tot goed scoort. De score voor beweegvriendelijke omgeving blijft enigszins achter op het landelijk gemiddelde. Hierop wordt in paragraaf 2.2.4 verder ingegaan.

De uitgaven per inwoner lijken ruim hoger dan het landelijk gemiddelde te zijn. Dit betreft een bewerking van Rebel en het Mulier Instituut ten behoeve van de SROI-berekening. De bedragen komen daarom niet overeen met de bedragen uit de Monitor sportuitgaven gemeenten 2020. De bewerkte cijfers kunnen zowel positief (gemeente vindt sport en bewegen voor haar inwoners belangrijk) als negatief (hogere uitgave dan andere gemeenten) uitgelegd worden. Over het vergelijken van uitgaven met het landelijk gemiddelde dienen evenwel twee opmerkingen gemaakt te worden. Ten eerste beschikken niet alle gemeenten over dezelfde voorzieningen. Dat heeft meestal met de grootte van de gemeente te maken en is in sommige gevallen ook een beleidskeuze. Ten tweede betreft zo'n vergelijking altijd een momentopname. Omdat gemeenten hun investeringen lineair afschrijven is de leeftijd van de voorzieningen sterk bepalend voor het beeld. Wanneer uitgegaan zou worden van (fictieve) vervangingskosten zou dit een ander maar veel beter vergelijkbaar beeld geven.

2.2.2 Ambitie 2: vitale verenigingen pakken een maatschappelijke rol

Een van de speerpunten van de sportnota is het zorgdragen voor vitale verenigingen zodat zij in staat zijn om hun maatschappelijke rol te vervullen. Heel belangrijk hierbij is dat verenigingen voldoende financiële flexibiliteit hebben. De vitaliteit van de buitensportverenigingen staat momenteel erg onder druk door een enorme stijging van de kosten in combinatie met een dreigende terugloop van het aantal leden. In deze paragraaf gaan we in op de gevolgen van de energiecrisis en geven we mogelijkheden aan om de verenigingen toekomstbestendig(er) te maken.

Energiecrisis

Via een uitvraag van de Sportraad Meierijstad zijn signalen ontvangen van verenigingen van wie het water aan de lippen staat. Zij geven aan hun energierekening niet meer te kunnen betalen en geen andere uitweg zien dan de kosten door te berekenen in de contributie. De gevolgen hiervan laten zich raden. Landelijk zien we eenzelfde beeld, reden waarom de VNG en de Vereniging Sport en Gemeenten hiervoor aan de bel hebben getrokken en er inmiddels door de Tweede Kamer een motie is aangenomen voor instelling van een reddingsfonds voor verenigingen die dreigen om te vallen. Het wachten is nu op een plan van de minister van VWS.

De gemeente Meierijstad is de verenigingen tegemoet gekomen met een eenmalige bijdrage voor extra energiekosten in 2022 en door voor 2023 de extra energiekosten niet door te rekenen in de huur. In deze paragraaf wordt aangegeven hoe gemeente en verenigingen hun krachten kunnen bundelen en in paragraaf 2.5 Duurzame sportparken wordt uitgelegd hoe de gemeente verenigingen kan helpen om hun sportparken te verduurzamen.

Bundeling van krachten

Gezamenlijke inkoop, een gezamenlijke verenigingsmanager en maximale benutting van subsidieregelingen kunnen de kosten van verenigingen drukken en hun bestuurders ontzorgen. Dergelijke doelen kunnen worden gerealiseerd door fusie of vergaande samenwerking, maar ook door samenwerking met de gemeente. Hierbij zal de schaalvergroting tot een grotere financiële armslag leiden. Onderstaand twee voorbeelden waarbij schaalvergroting positieve organisatorische en financiële effecten heeft:

1. Professionalisering en samenwerking

Steeds meer verenigingen worden geconfronteerd met een verminderde belangstelling voor vrijwilligerswerk zeker waar het bestuurlijke functies betreft. In combinatie met een toename van

taken waar verenigingen aan moeten voldoen en verzwarend van de financiële lasten neemt de druk op bestuurders steeds meer toe. De vraag die hierbij opkomt is of dit redelijkerwijs van een vrijwillig bestuurder kan worden verlangd en of het niet tijd is voor professionalisering van amateurorganisaties. Waar verenigingen wel de training van hun belangrijkste teams hebben geprofessionaliseerd is dit bij veruit de verenigingen nog steeds niet gebeurd op bestuurlijk vlak. Landelijk hebben enkele grote verenigingen – al dan niet in samenwerking met de gemeente - deze stap wel gezet door aanstelling van betaalde verenigingsmanagers. Deze managers ontzorgen de bestuursleden door het overnemen van allerlei operationele taken, zodat het verenigingsbestuur zich kan richten op het besturen van de vereniging. Daarnaast verdienen zij zichzelf terug door bijv. een betere kostenbeheersing, inkoopvoordelen, verwerving van subsidies, multifunctionelere inzet van accommodaties, werving en begeleiding van vrijwilligers en samenwerking met andere organisaties.

Aanbevolen wordt om de mogelijkheden te onderzoeken van schaalvergroting en vergaande samenwerking (met de gemeente) in een organisatie met voldoende (financiële) omvang om de gewenste schaalvoordelen te kunnen realiseren.

2. Rijkssubsidies

Als gevolg van uitspraken van het Europese Hof van Justitie zijn uitgaven voor sportbeoefening sinds 2019 vrijgesteld van btw. Tot 2019 konden accommodaties voor het gelegenheid geven tot sportbeoefening btw belast (6%) worden verhuurd en kon de btw op de gemaakte kosten (21%) worden teruggevraagd bij de Belastingdienst. Ter vervanging van het kunnen terugvragen van btw zijn per 1 januari 2020 de Subsidieregeling stimulering bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA) en de Speciale Uitkering Sport (SPUK Sport) ingevoerd. Deze subsidieregelingen vervallen per januari 2024, maar zullen hoogstwaarschijnlijk worden voortgezet.

a. BOSA-subsidie

Het meest treffende voorbeeld van een te kleine omvang komt aan het licht bij het aanvragen van een BOSA subsidie. Op grond van de BOSA regeling kan de minister een subsidie verstrekken aan amateursportorganisaties van 20% van de kosten voor de bouw of het onderhoud van sportaccommodaties, of voor de aanschaf of het onderhoud van sportmaterialen. De minister kan aanvullend subsidie verstrekken voor verduurzamingsactiviteiten en verbetering van toegankelijkheid van ten hoogste 10% van de kosten van die activiteiten.

Aan de BOSA-regeling zijn echter een subsidieplafond en een minimum subsidiebedrag gekoppeld. Het beschikbare bedrag wordt verdeeld op volgorde van binnenkomst van aanvragen. Het subsidie bedragt maximaal € 2.500.000. Met ingang van 2022 is het minimale subsidiebedrag aangepast van € 5.000 naar € 2.500. Om aan de minimale verplichting van € 2.500 te kunnen voldoen moet een vereniging minimaal $100\% / 20\% \times € 2.500 = € 12.500$ incl. btw aan uitgaven kunnen declareren om voor subsidie in aanmerking te komen. Omdat energie- en schoonmaakkosten uitgezonderd zijn kunnen de meeste verenigingen in Meierijstad niet aan de eis van € 2.500 kunnen voldoen, waardoor zij de afgelopen jaren voor vele tienduizenden euro's aan BOSA (*lees: btw*) zijn misgelopen.

b. SPUK Sport

Als de gemeente gelegenheid geeft tot sportbeoefening en de gemeentelijke sportaccommodaties exploiteert kan wel de btw op alle kosten voor sportbeoefening worden gedeclareerd. Ook de energie- en schoonmaakkosten die uitgesloten zijn in de BOSA-subsidieregeling. Een relatief kleine inspanning door of namens de gemeente die de energiekosten van verenigingen aanzienlijk vermindert. In dit model verlopen alle facturen en betalingen inclusief btw via de gemeente en de factuureert de gemeente de kosten vervolgens exclusief btw door aan de afzonderlijke

verenigingen. De btw declareert de gemeente bij SPUK. In dit model financiert de gemeente als het ware de terug te ontvangen btw voor en loopt de gemeente het risico van niet terug ontvangen btw. Dit risico kan worden ondervangen als afgesproken wordt dat de uiteindelijke afrekening per vereniging is gebaseerd op de netto-kosten, oftewel het totaal aan factuurbedragen excl. btw vermeerderd met een toeslag voor niet terug ontvangen btw.

De uitvoering kan de gemeente zelf ter hand nemen of opdragen aan een nog op te richten stichting. De eerder genoemde verenigingsmanager zou hier ook een rol in kunnen spelen. Daarnaast kunnen de verenigingen BOSA-subsidie aanvragen voor verduurzamingsmaatregelen van hun accommodatie.

Onderstaand een voorbeeld van btw die verenigingen in Meierijstad niet hebben kunnen declareren. Het gemiddelde ledental van 34 buitensportverenigingen met in totaal 17.000 leden is ongeveer 500 leden per vereniging. Een vereniging met dit ledental is WEC. Deze vereniging stelde onderstaande jaarrekeningcijfers over het seizoen 2018-2019 beschikbaar. Van de totale kosten had € 5.250 SPUK gedeclareerd kunnen worden als ze haar accommodatie inclusief alle kosten voor sportbeoefening zou hebben gehuurd van de gemeente. Er van uitgaande dat de btw van deze vereniging representatief is voor het gemiddelde btw bedrag van alle 34 verenigingen, komt dat neer op een totaal bedrag van € 178.500 aan niet gedeclareerde SPUK per jaar. Alleen al aan energiekosten betrof dat € 85.680, waarbij wordt opgemerkt dat dit bedrag waarschijnlijk veel hoger zal zijn omdat de energieprijzen in 2022 gigantisch zijn gestegen en bij de voorbeeldvereniging al een grote mate van verduurzaming heeft plaatsgevonden (zonnepanelen en LED sportveldverlichting) en deze maatregelen bij veel verenigingen nog niet zijn getroffen. Omgerekend betreft het € 10,64 per lid aan totaal declarabele SPUK of € 5,11 per lid aan SPUK voor de energiekosten.

Jaarrekening club met 500 leden (met zonnepanelen en LED-verlichting)					
<u>Huisvestingskosten</u>		<u>Kosten</u>	<u>Btw 21%</u>		
Electra, gas en water		€ 12.000	€ 2.520	34	€ 85.680
Klein onderhoud (kosten club)		€ 1.500	€ 315		
<u>Accommodatiekosten/sportvelden</u>					
Onderhoud (kosten club)		€ 2.500	€ 525		
<u>Wedstrijdkosten</u>					
Spelmateriaal		€ 4.000	€ 840		
Kleding/shirts e.d.		€ 5.000	€ 1.050		
Totale kosten		€ 25.000			
Totaal declarabele SPUK			€ 5.250	34	€ 178.500

Tabel 1 – declarabele SPUK verenigingen

Beslispunten:

1. Het onderzoeken van de mogelijkheden voor bundeling van krachten met de sportverenigingen.

2.2.3 Ambitie 3: Voldoende, kwalitatief goede en betaalbare accommodaties

Beweegvriendelijke omgeving

In de SROI 2020 valt op dat de score van Meierijstad voor een beweegvriendelijke omgeving achter blijft bij het landelijk gemiddelde terwijl we gemiddeld over meer sportaccommodaties per 10.000 inwoners beschikken.

De indicator beweegvriendelijke omgeving in de SROI gaat van 0 tot 100 en laat zien in hoeverre de openbare ruimte mogelijkheden biedt voor mensen om te sporten en te bewegen. De veronderstelling is dat een beweegvriendelijke omgeving (dus een hogere score) het beweeggedrag positief beïnvloedt. De indicator bestaat uit de vier deelindicatoren die allen een score hebben van 0 tot en met 100;

1. Sportaccommodaties (diversiteit en nabijheid voetbalvelden, hockeyvelden, tennisbanen, sporthallen, fitnessvoorzieningen en zwembaden)
2. Sport- en speelplekken (nabijheid sport- en speelplekken in de openbare ruimte)
3. Recreatief groen en blauw (nabijheid en oppervlakte parken, water geschikt voor recreatief gebruik)
4. Nabijheid van voorzieningen (o.a. gemiddelde afstand tot supermarkt en school)

Omdat de mogelijkheden om te fietsen en wandelen centraal staan in de beweegvriendelijke omgeving, zijn de nabijheid van sportaccommodaties, sport- en speelplekken en recreatief groen en blauw, berekend door gebruik te maken van een fiets- en wandelwegennetwerk.

De deelindicatoren zijn op het laagst mogelijke geografisch schaalniveau berekend. De eerste drie deelindicatoren zijn berekend op het niveau van de CBS-vierkanten van 100 * 100 meter. Er is alleen gebruik gemaakt van CBS (Centraal Bureau voor de Statistiek) vierkanten waar mensen wonen. Voor de deelindicator nabijheid van voorzieningen is gebruik gemaakt van de nabijheidsstatistieken (buurt-, gemeente- en nationaal niveau) van het CBS.

Geconcludeerd kan dus worden dat de voorzieningen in Meierijstad iets verder weg liggen van het verzorgingsgebied dan in de meeste andere gemeenten. Uit de hogere sportdeelname 51,5% tov 50,4% landelijk) kan worden opgemaakt dat de langere afstand tot de voorzieningen niet tot een mindere sportdeelname heeft geleid.

Kunstgrasvelden

In de sportnota is vastgelegd dat aan de aanleg van kunstgrasvelden ten grondslag ligt het volgen van ontwikkelingen in de sport, het oplossen van capaciteitstekorten en het beschermen en verhogen van de kwaliteit van natuurgrasvelden. We zien in de praktijk dat precisering hiervan gewenst is.

Zorgplicht

Of er sprake is van een juiste toepassing van de zorgplicht is afhankelijk van de specifieke omstandigheden zoals de keuze van het materiaal, de opbouw van het kunstgrasveld en de maatregelen die tijdens de gebruiksfase genomen moeten worden. De zorgplicht geldt voor iedereen (gebruiker en eigenaar). Het bevoegd gezag kan handhavend optreden als gehandeld wordt in strijd met de zorgplicht. Ook kunnen derde partijen de eigenaar en gebruiker wijzen op het naleven van de zorgplicht.

Om gemeenten handvatten te bieden hebben een aantal omgevingsdiensten, waaronder ODBN, een memo opgesteld voor gemeenten waarop zij als eigenaar van sportvelden op kunnen letten bij renovatie, aanleg en onderhoud van kunstgrasvelden en hoe ze dit kunnen borgen in hun beleid. Door zaken als eigenaar vast te leggen in het “sportbeleid” dan wel in een aanbestedingsprocedure wordt voorkomen dat bij aanleg, onderhoud en renovatie ongewenste verspreiding van infill en kunststoffen plaatsvindt en ook dat wordt geborgd dat de matten en andere afvalstoffen die vrijkomen bij renovatie op een juiste manier verwerkt worden.

De belangrijkste handvat is de opmerking dat 50% van het kunstgrasveld als verharding wordt aangemerkt. Deze oppervlakte x de norm van het waterschap levert een aantal m³ water op, dat dient te worden gecompenseerd. Dit kan bijv. door het verbreden van een sloot, het graven van een wadi of het aanbrengen van een waterberging onder een veld. Tot op heden hanteren de Waterschappen De Dommel en Aa en Maas hiervoor 0% compensatie. Aanbevolen wordt om hierover met de waterschappen te communiceren.

Daarnaast het advies om kurk toe te passen en alle andere alternatieve niet te benoemen is bezwaarlijk. Het memo kan financiële gevolgen hebben voor het Meerjaren onderhoudsplan buitensportaccommodaties en de aanleg van nieuwe sportparken, zoals bijv. het Omnipark Erp.

Hockey

Als een van de eerste sporten stapte hockey (in Nederland) over van natuurgrasvelden naar zandingestrooide kunstgrasvelden om de kwaliteit van de velden te verhogen en minder afhankelijk te worden van weersomstandigheden. In de ambitie om het spel sneller en attractiever te maken zijn vervolgens semi-water en watervelden ontwikkeld. In de voormalige gemeenten van Meierijstad zijn alle veld types aangelegd, waarbij elke hockeyvereniging de beschikking had over 1 waterveld en vanwege algengroei geen goede ervaringen zijn opgedaan met semi-watervelden. Hockeyverenigingen zijn daarentegen zeer tevreden over de kwaliteit van en het spel op watervelden. Bij de vervanging van het semi-waterveld van Geel-Zwart rees de vraag of het vervangen zou moeten worden door een zandingestrooid of een veel duurder en milieubelastender waterveld. Feit hierbij is dat de KNHB geen veldtype voor het spelen van wedstrijden voorschrijft. Verder is er - zoals in elke sport - sprake van niveauverschil tussen de diverse teams (waarbij gezegd moet worden dat spelers in de laagste teams ook graag op watervelden spelen) en zijn er ook Nederlandse gemeenten die alleen zand ingestrooide velden beschikbaar stellen. Door het ontbreken van regels of een leidraad hanteert de gemeente Meierijstad uit kostenoverwegingen een verdeling van 50:50 in de verhouding watervelden (competitieve teams) en zand ingestrooide velden (recreatieve teams). Voorgesteld wordt laatstgenoemde verdeling als beleidsuitgangspunt vast te stellen en dit uitgangspunt ook te hanteren bij een oneven aantal hockeyvelden.

Saillant detail in de ontwikkeling van de hockeysport is het besluit van de wereld hockeybond (FIH) om verspilling van water tegen te gaan en de sport in landen waar water erg schaars is dezelfde ontwikkelingskansen te geven als in waterrijke landen. In dat kader heeft de FIH besloten dat er na de Olympische Spelen in Parijs (2024) geen mondiale toernooien meer worden gespeeld op watervelden. Dit betekent dat het wereldkampioenschap hockey in Nederland en België (2026) op een alternatieve kunstgrasmat zal worden gespeeld. Met de eerste prototypen voor de voorgeschreven alternatieve kunstgrasmat worden al proeven gedaan. De FIH verwacht dat na 2027 geen watervelden meer zullen worden aangeboden. Deze ontwikkeling staat de voorgestelde verdeling 50 (zand) : 50 (water of alternatief) niet in de weg, omdat aangenomen mag worden dat de alternatieve kunstgrasmat veel duurder zal zijn dan een zand ingestrooide kunstgrasmat.

Korfbal

De korfbalsport ontwikkelt zich volledig in de richting van zand ingestrooide kunstgrasvelden. De KNKV experimenteert momenteel met hoeveelheid zand om de 'feel and look' van korfbalvelden zo natuurgras mogelijk te maken. Bij de aanleg en vervanging van korfbalvelden wordt hier zo veel mogelijk rekening mee gehouden. Met ingang van het seizoen 2022/2023 spelen alle korfbalverenigingen in Meierijstad op kunstgras.

Voetbal

De Europese Commissie bereidt regels voor om verspreiding te voorkomen van elke vorm van microplastic (hoe klein de hoeveelheid ook) of ander bodemvreemd materiaal (kurk, kokos, ed.) dat vanuit milieuoogpunt als ongewenst wordt gezien. Bij vervangingen van oude kunstgrasvelden voorgesteld om geen SBR infill materiaal meer toe te passen. Tevens wordt voorgesteld om te kijken of de constructielagen onder de kunstgrasmatten nog voldoen (sporttechnisch en milieutechnisch) en of een vervroegde vervanging mogelijk is, als deze minder duurzaam zijn of risico's geven voor het milieu. Bij de nieuwe kunstgrasvelden worden de verplichtingen en aanbevelingen zo veel mogelijk meegenomen in het ontwerp rekening houdend met het onderhoud op en rondom de velden.

Beslispunten:

2. Het aanleggen van kunstgrasvelden voor het oplossen van capaciteitstekorten, het beschermen en verhogen van de kwaliteit van natuurgrasvelden en/of het volgen van ontwikkelingen in de sport.
3. Het per hockeyvereniging hanteren van een verhouding van 50:50 voor de verdeling van zand ingestrooide velden en watervelden (of het in ontwikkeling zijnde alternatief daarvoor).
4. Het aanleggen of vervangen van kunstgrasvelden bij voorkeur in de vorm van non fill constructies of andere gecertificeerde constructies, maar zeker niet met SBR infill materialen en de constructielagen onder de kunstgrasmatten die niet voldoen aan de technische of milieueisen vervangen door constructies die daar wel aan voldoen.

Paardensport

In de sportnota zijn paardensportverenigingen uitgesloten van een accommodatiekostensubsidie. Dit heeft vooral te maken met het feit dat paardensportverenigingen gelieerd zijn aan commercieel geëxploiteerde maneges. In Meierijstad zijn echter al jarenlang paardensportverenigingen met een eigen accommodatie op een locatie die gehuurd of gepacht wordt van de gemeente. In deze context is door de voormalige gemeente Schijndel al een accommodatiekostensubsidie toegekend aan PV Jan van Amstel voor het gebruik, onderhoud en de vervanging van haar buitenbak. Inmiddels is dit terrein door de gemeente Meierijstad in eigenom overgenomen van Staatsbosbeheer. Ook verhuurt en onderhoudt de gemeente de buitenbak van de Rooise Ruiters. In het belang van het voortbestaan van de verenigingen zijn eenmalige subsidies verstrekt voor de vervanging van de buitenbak van PV St. Lambertus in Zijtaart en de binnenbak van de Rooise Ruiters. Aanbevolen wordt om de vervanging van hun buitenbak in aanmerking te laten komen voor een incidentele subsidie.

Beslispunten:

5. Het beschikbaar stellen van incidentele subsidie voor de buitenbak van de paardensportverenigingen Jan van Amstel, Nijnselse Ruiters en Ponyruiters, Rooise Ruiters en Ponyruiters en St. Lambertus en dit te verwerken in het MJOP buitensport.
6. Het vaststellen van de afmetingen van een standaard buitenbak op 60x40 meter.

Centrum voor Uniek Sporten

In december 2020 is het Actieplan Uniek Sporten aan de Gemeenteraad ter kennisname aangeboden middels een RIB. Dit actieplan is een uitwerking van de in 2018 vastgestelde Sportnota Meierijstad Sportief in Beweging en laat zien waarom de Gemeente Meierijstad inzet op een aantrekkelijk sportaanbod voor mensen met een beperking en hoe zij dat doet. Daarnaast is in het collegewerkprogramma de ambitie opgenomen om een Centrum voor Uniek Sporten te ontwikkelen.

Als koplopergemeente op het gebied van de inclusieve samenleving hebben wij een ideaalbeeld voor ogen. Dat is een sportwereld waarin iedereen mee kan doen, jong of oud, met of zonder beperking. Met een sportaanbod dat gelijke tred houdt met eenieders mogelijkheden en sportvoorzieningen waarop elke sporter deze mogelijkheden optimaal kan gaan ontwikkelen en benutten.

Het 1^e Actieplan Uniek Sporten geeft een beeld van de behoeften van inwoners met een beperking, als ook het bestaande aanbod, en probeert door middel van acties op het gebied van samenwerking, opleiding, aanbod, inclusie en voorzieningen vraag en aanbod dichter bij elkaar te brengen.

Er is relatief veel aanbod voor inwoners met een verstandelijke beperking. In onze zwembaden wordt daarop ingespeeld met het programma Uniek Zwemmen. Daarnaast hebben ook enkele buitensportverenigingen aanbod voor deze groep in de vorm van bijvoorbeeld een G-team. Voor inwoners met een meer omvattende lichamelijke beperking is er minder sportaanbod. Dit geldt ook voor inwoners met een chronische aandoening en gedragsproblemen. Hierbij is echter belangrijk om te vermelden dat veel inwoners met een chronische aandoening en met gedragsproblematiek, afhankelijk van de ernst van de aandoening of problematiek, gewoon met reguliere teams meedoen.

Vanwege het boeken van voortgang met het actieplan en verdere ontwikkelingen is het Actieplan Uniek Sporten geactualiseerd. In deze actualisatie is ook de ambitie van het ontwikkelen van een Centrum voor Uniek Sporten verder uitgewerkt. Voor inwoners waarvoor geen aanbod is bij een sportvereniging of die bij een vereniging niet hun draai kunnen vinden alsmede voor rolstoelporters, is het Centrum voor Uniek Sporten op het Zuideinderpark in Schijndel toegankelijk gemaakt. In eerste instantie in samenwerking met de PSV Foundation en inmiddels in eigen beheer worden daar verschillende (voetbal)vormen aangeboden zoals amputatievoetbal,

Bron: BD.nl

blindenvoetbal, framevoetbal en electric chair voetbal. Hiermee spelen we in op de vraag naar specialistische, aangepaste spelvormen voor inwoners met een motorische en visuele beperking uit Meierijstad en de regio. Het doel is om op het Centrum voor Uniek Sporten zoveel mogelijk unieke sporters samen te kunnen laten sporten en bewegen in een veilige en vertrouwde omgeving. Dit centrum heeft een regionale functie. De formule van Only Friends is hier een goed voorbeeld van.

Uit de beschikbaar gestelde middelen voor de uitvoering van het sportakkoord zijn in samenwerking met de PSV Foundation enkele sportrolstoelen aangeschaft. De rood omcirkelde

Centrum voor uniek sporten

sportvelden (kunstgras korfbal en asfalt handbal) worden momenteel voor deze sporten ingezet maar veroorzaken letselschade (schaafwonden) of materiaalschade (slijtage kostbare sportrolstoelen en banden). In 2023 worden deze sportvelden geschikt gemaakt voor zoveel mogelijk bal- en rolstoelsporten. In het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt aanbevolen om in samenwerking met PSV een bijeenkomst voor te bereiden om het bedrijfsleven in Meierijstad te betrekken bij het vergroten van de mogelijkheden voor unieke sporters.

Beslispunten:

7. Het vaststellen van een passende huurvergoeding voor unieke sporters.

Viswateren

In Meierijstad zijn de volgende hengelsportverenigingen actief met vermelding van het viswater dat zij mogen gebruiken, al dat niet in eigendom van de gemeente Meierijstad:

Vereniging	Opg.	Aantal leden	Locatie	Eigenaar viswater	
				Gemeente Meierijstad	Waterschap
HSV Altijd Beet	1942	910	Schijndel	Visvijver Leemputtenweg	
HSV Veghel	1937	891	Veghel	Viswater 't Ven	
				Visvijver Bunders (jeugd)	
BHV	1960	38	Boskant	Dommelarm Bobbenagelsweg	
ERHV	1948	348	Sint-Oedenrode		Stille Dommel
Erpse HSV	1975	93	Erp	Visvijver Achterdijk Erp	Aa en Goorloop

Tabel 2: viswateren hengelsportverenigingen

HSV Veghel heeft de gemeente verzocht om goedkeuring voor uitbreiding van het viswater gelegen op het foodpark nabij Corsica. Ofschoon uitbreiding van viswateren is geen doel op zich is, is aan de vereniging voorgesteld dat zij aan de hand van metingen aantoont hoe het met de waterkwaliteit gesteld is.

Het onderhoud op zichzelf staande viswateren hebben geen functie in het watersysteem, waardoor zij niet onder het waterbeheer van de gemeente vallen en er dus ook geen budget voor beschikbaar is in het kader van het gemeentelijk waterbeheer.

Opgemerkt wordt echter dat het onderhoud van de gemeentelijke viswateren en vissteigers altijd door de voormalige gemeenten verzorgd is. Ook in Meierijstad zijn in september 2020 de 24 vissteigers van de visvijver 't Ven deels vervangen en constructief verbeterd en zijn ook vervangingsinvesteringen uitgevoerd bij de viswateren in Boskant (2017) en Schijndel (2020). Aanbevolen wordt daarom te besluiten dat het onderhoud van de gemeentelijke viswateren en vissteigers een gemeentelijke verantwoordelijkheid is en hiervoor budget op te nemen in het mjpg buitensport zodra er een goed beeld is over de onderhouds- en vervangingskosten

Beslispunten:

8. Het onderhouden van gemeentelijke viswateren en vissteigers, het begroten van de kosten en het beschikbaar stellen van het benodigde budget in het mjop buitensport.

Huurovereenkomsten

De gemeentelijke buitensportaccommodaties (voetbal, hockey, korfbal, honkbal, atletiek, paardensport, schaatsen en wielrennen) worden aan de betreffende verenigingen verhuurd. Met ingang van 1 januari 2019 zijn de tarieven geharmoniseerd, maar gelden voor de meeste verenigingen nog de huurovereenkomsten van de voormalige gemeenten. Voor deze buitensportaccommodaties is een nieuwe concept-huurovereenkomst opgesteld voorzien van een lijst van onderhouds- en vervangingsverplichtingen die is afgestemd op die voor het gemeentelijk vastgoed.

Beslispunten:

9. Het vaststellen van de concept-huurovereenkomst met de bijbehorende kruisjeslijst voor alle gemeentelijke buitensportaccommodaties

Erfpacht

In de lopende erfpachtovereenkomsten (voor bijv. de ondergrond van sportkantines, kleedlokalen, bergingen) is vanuit het verleden een canon van € 1,00 opgenomen. Echter, op basis van de Wet Markt en Overheid en de regelgeving omtrent staatssteun moeten overheden marktconforme grondprijzen hanteren. Dit uitgangspunt is dan ook leidend bij de gemeentelijke grondprijzen zoals die in de Nota Grondzaken zijn vastgesteld. Bij het verlengen en sluiten van nieuwe erfpachtovereenkomsten leidt het hanteren van een marktconforme grondprijs tot een sterke verhoging van de canon tot tienduizenden euro's ten opzichte van de € 1,00 die in het verleden werd gehanteerd. Dit leidt onbedoeld tot grote lastenverzwaringen voor verenigingen.

Bij besluit van 5 juli 2018 heeft de gemeenteraad van Meierijstad echter besloten dat de uitgifte van onroerend goed aan maatschappelijke en culturele organisaties (stichtingen en verenigingen) die werkzaamheden verrichten voor het algemeen belang en over onvoldoende financiële armslag beschikken voor het betalen van een volledig kostendekkend tarief, alsmede de exploitatie van sportterreinen en sportaccommodaties, aangemerkt wordt als een economische activiteit in de zin van artikel 25h, vijfde lid, van de Mededingingswet. Dit betekent dus dat Meierijstad voor sport een uitzondering heeft gemaakt op de Wet Markt en overheid en er geen dekkende tarieven worden gehanteerd.

Op dit moment worden sommige erfpachtcanons voor het gebruik van sportaccommodaties volledig gesubsidieerd. Subsidiëring van de erfpachtcanon voor sportaccommodaties past in de ambitie 3 van onze Sportnota, waarin we vastgelegd hebben dat we zorgdragen voor voldoende, kwalitatief goede en betaalbare accommodaties. Zowel bij subsidiëring van dekkende tarieven en bij het niet hanteren van dekkende tarieven zijn er geen financiële gevolgen voor gemeente en verenigingen.

Beslispunten:

10. Het afzien van dekkende tarieven voor het gebruik van de ondergrond van sportaccommodaties, conform het raadsbesluit van 5 juli 2018.

2.2.4 Prognoses en trends sportdeelname Nederland

Uit de modellering van het Kenniscentrum Sport en Bewegen blijkt dat de wekelijkse sportdeelname tussen 2001 en 2014 gestegen is met bijna 9%. Deze stijging komt vooral doordat 40-plussers meer zijn gaan sporten. De sterkste stijging is te zien voor mensen van 70 jaar en ouder. Jongeren onder de twintig jaar zijn echter minder gaan sporten. Ervan uitgaande dat de stijging in de toekomst zal doorzetten en daarbij rekening houden met toekomstige veranderingen in de bevolkingsopbouw zal de sportdeelname tussen 2014 en 2030 stijgen naar ongeveer 60%.

Er zijn verschillende ontwikkelingen die invloed hebben op sportdeelname en verenigingslidmaatschap in Nederland. Als gevolg van vergrijzing en ontgroening is landelijk een daling in het aantal leden van veel sportverenigingen te zien. Daarnaast is de keuze voor sporten in verenigingsverband geen vanzelfsprekendheid meer. Steeds vaker willen mensen op flexibele tijden een individuele sport beoefenen. Hiervoor is geen lidmaatschap van een vereniging nodig. Diverse sportbonden anticiperen op deze ontwikkelingen door de traditionele sport aantrekkelijker te maken voor specifieke doelgroepen (ouderen, gehandicapten etc.). Aangepaste spelvormen (denk aan walking football) en andersoortige lidmaatschapsvormen kunnen mensen binden en behouden bij sportverenigingen. Jongeren zijn gevoelig voor trends. Tot een leeftijd van 12 jaar is een groot deel van de jeugd lid van een sportvereniging. Na die leeftijd daalt het aantal lidmaatschappen sterk ten gunste van andere activiteiten. Inspelen op trends helpt bij het behouden van de jeugd. Hoewel veel voetbalverenigingen te maken hebben met een dalend aantal leden, wordt die daling gecompenseerd door de groeiende populariteit van vrouwenvoetbal. Opvallend is ook dat door de Corona pandemie bepaalde sporten weer in trek zijn zoals bijvoorbeeld tennis. De vraag is momenteel nog of dit een tijdelijke trend betreft.

Door daling van ledenaantallen van verenigingen kan er overcapaciteit op sportaccommodaties ontstaan. Het benutten van trends en nieuwe ontwikkelingen kan er echter ook voor zorgen dat sportaccommodaties beter benut worden en die overcapaciteit in werkelijkheid meevalt. Soms zijn er aanpassingen nodig aan een accommodatie om er optimaal gebruik van te kunnen maken. Ook multifunctioneel gebruik van accommodaties biedt mogelijkheden om slim om te gaan met beschikbare ruimte.

Minder vrijwilligers

Een ander gevolg van een daling in het aantal leden is het aantal vrijwilligers dat beschikbaar is om bijvoorbeeld onderhoudstaken op een sportpark uit te voeren. Door een tekort (of een grotere druk op een kleinere groep mensen) aan vrijwilligers kunnen kosten van onderhoud toenemen. Slim en efficiënt omgaan met onderhoud van sportparken is daarom noodzakelijk. Hierbij is het ook verstandig rekening te houden met de beschikbaarheid van voldoende hulpmiddelen die het onderhoud voor de vrijwilligers eenvoudiger en aantrekkelijk maken. Denk hierbij aan automatische beregening, veeg- en of borstelmachines bij de kunstgrasvelden, bladblazers etc. Nieuwe ontwikkelingen zoals robotmaaiers en robotbelijners voor de natuurgrasvelden en in de nabij toekomst robot veegmachines voor kunstgrasvelden, zullen enerzijds het onderhoud eenvoudiger maken maar vragen anderzijds ook een specifieke kennis en kunde.

Padel

Uit een in opdracht van de tennisbond KNLTB gehouden marktonderzoek blijkt dat maar liefst drie miljoen Nederlanders aangeven dat ze de padelsport willen gaan proberen. De groep ongebonden spelers (zij die niet lid zijn van een vereniging) wordt dan ook steeds groter. De opkomst van padel is voor veel tennisverenigingen een impuls. Het ledental groeit, mede door herintreders. Het is een win-winsituatie; padel lijkt daarmee geen concurrent voor tennis te zijn.

Bron: TV de Hopbel

De snelle groei van padel is niet alleen een succesverhaal. Op diverse plaatsen dienen omwonenden bezwaren in tegen de komst van padelbanen. Deze richten zich met name op de geluidsoverlast. Volgens het Bouwbesluit en andere bestaande wet- en regelgeving moeten padelbanen al aan allerlei regels voldoen. Voor een tennis- of sportvereniging of een commerciële uitbater is de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) van toepassing. Is voor de aanleg van de padelbanen een nieuw bestemmingsplan of een wijziging van het bestemmingsplan noodzakelijk, dan is ook de Wet ruimtelijke ordening (Wro) van toepassing.

Vanuit de Wabo moet voor een nieuwe inrichting of een te wijzigen inrichting een melding volgens het Activiteitenbesluit gedaan worden. In het Activiteitenbesluit zijn standaard grenswaarden voor geluid opgenomen. Voor de beoordeling of voldaan kan worden aan de normen wordt alleen het sportgeluid zonder de stemmen van spelers en bezoekers als langtijdgemiddeld beoordelingsniveau getoetst. De grenswaarden in het Activiteitenbesluit zijn zodanig vastgesteld dat bedrijvigheid (waaronder sport en recreatie) en wonen naast elkaar kunnen bestaan. Dat wil dus niet zeggen dat het geluid van die bedrijvigheid niet hoorbaar zal zijn. Een inrichting die voldoet aan de grenswaarden kan nog altijd hoorbaar zijn bij of in een nabijgelegen woning.

Gemeenten zijn en blijven vergunningverlener en handhaver waar het gaat om de milieuwetgeving. Deze Handreiking sluit aan bij de in Nederland toepasselijke richt- en grenswaarden voor geluid en vervangt dus niet de huidige wet- en regelgeving. Deze Handreiking vervangt de door de Nederlandse Stichting Geluidshinder (NSG) in november 2021 uitgegeven beoordelingsrichtlijn 'padelbanen en geluid'.

2.2.5 Trends in Noord-Brabant

In het laatste sportdeelname onderzoek van het Mulier Instituut (2014) wordt voor de provincie Noord-Brabant tot 2028 een sportdeelnamepercentage (12 x per jaar) van 66% en een wekelijkse sportdeelname (40 x per jaar) van 54% verwacht.

Tussen leeftijdsgroepen zijn duidelijke verschillen. Van de groep van 6-19 jaar sport 90 procent minstens twaalf keer per jaar en 80 procent wekelijks. Naarmate de leeftijd stijgt, daalt de sportdeelname. Van de oudste groep van 65-79 jaar sport ruim de helft minimaal twaalf keer per jaar en bijna de helft wekelijks.

Sportdeelname verschilt niet alleen naar leeftijd maar ook naar achtergrondkenmerken. Mannen sporten meer dan vrouwen. Ook opleiding is van belang. Bij personen met een hbo- of wo-opleiding is de sportdeelname hoger dan bij personen met een laag of gemiddeld opleidingsniveau. Verder is inkomen van belang. Naarmate het inkomen toeneemt, stijgt de sportdeelname. Het meest genoemde verband waarin men sport is met gezin, familie, vrienden en burens (39%). Daarnaast sport 34 procent bij een sportvereniging, wat hoger is dan het landelijk gemiddelde van 30 procent. Daarnaast sport ongeveer een derde van de Brabanders alleen / in ongeorganiseerd verband.

In Noord-Brabant kennen fitness, zwemmen en wandelsport de meeste beoefenaars. De beoefening van de verschillende sporttakken in Noord-Brabant komt overeen met het nationale beeld, ook waar het de kernsporten betreft.

In het Sportplan Brabant 2016 heeft de provincie zeven sporten aangewezen als kernsporten, te weten: hockey, hippische sport, zwemmen, turnen, atletiek, wielrennen en voetbal (accent op dames). Zwemmen en (veld)voetbal staan in de top tien als het gaat om het aantal beoefenaars. Ook wielrennen/toerfietsen staat in de top tien, maar daarbinnen valt ook het recreatieve toerfietsen. Atletiek staat op nummer 30, maar als hardlopen tot atletiek wordt gerekend, staat atletiek wel in de top tien. Gymnastiek/turnen (nr. 14), hockey (nr. 19) en paardensport (nr. 26) vallen buiten de top tien.

2.3 Duurzame sportparken

In 2021 zijn landelijk energiescans uitgevoerd bij sportverenigingen door oa Sportief Opgewekt, De Groene Club, Sportstroom, Team Sportservice, en Sportservice Noord-Brabant. De uitkomsten zijn bewerkt door het Mulier Instituut.

Gemiddeld zou een sportvereniging die een energiebegeleidingstraject is gestart 69 procent elektriciteit kunnen besparen en 36 procent gas. Met name voetbalverenigingen (86%) kunnen naar verhouding veel elektriciteit besparen.

De meest aanbevolen maatregel is het nemen van zonnepanelen. Dit leidt gemiddeld tot 35,8 procent CO₂-reductie per jaar. Dit is echter sterk afhankelijk van de hoeveelheid zonnepanelen die wordt geadviseerd en uiteindelijk wordt geïnstalleerd. In de energiebegeleidingstrajecten tot oktober 2020 was de meest voorkomende aanbevolen maatregel ledverlichting, gevolgd door ledverlichting voor op het veld. Deze maatregelen zijn beide ook in de energiebegeleidings-trajecten van 1 oktober 2020 tot 1 oktober 2021 nog regelmatig aanbevolen, maar het aantal keer dat zonnepanelen zijn geadviseerd is sterk toegenomen.

Door de hoge energieprijzen wordt het overschakelen op ledverlichting voor op het veld steeds rendabeler. Hetzelfde geldt voor algemene ledverlichting, een veel kleinere investering, met een korte terugverdientijd (3,4 jaar).

Adviestool Sport NL Groen

Sport NL Groen biedt een adviestool die inzicht geeft in de duurzaamheidsstatus van alle sportaccommodaties binnen een gemeente en inzicht geeft in het vastgoed en de installaties waar winst valt te behalen. De tool maakt het mogelijk samen met betrokkenen naar toekomstbestendig sportvastgoed toe te werken..

Voor de gemeente Meierijstad is een account aangemaakt. Via Sport NL Groen worden alle sportaccommodaties in de gemeente zichtbaar en kan de gemeente zelf een routekaart opstellen voor het verduurzamen van het sportvastgoed dat in eigendom is van de gemeente. Per accommodatie krijg je inzicht in de maatregelen om te verduurzamen en daarbij ook de (financiële) besparingen die mogelijk zijn. Ook staan de daarvoor noodzakelijke investeringen en terugverdientijden aangegeven. Daarbij kan de uitvoering van de maatregelen ook in de tool bijgehouden worden en kunnen kenmerken van de accommodaties aangepast worden. Zo blijven de uitkomsten goed aansluiten bij de werkelijke situatie.

Duurzaamheidsmaatregelen bij verenigingen

In het kader van het Klimaatakkoord en op basis van de Routekaart Duurzame Sport zullen sportverenigingen duurzaamheidsmaatregelen moeten treffen. Amateursportorganisaties worden gestimuleerd om subsidieaanvragen te doen voor de bouw- en onderhoudskosten van sportaccommodaties en voor de aanschaf van sportmaterialen, via de subsidieregeling BOSA. Het beschikbare bedrag wordt verdeeld op volgorde van binnenkomst van complete aanvragen. Afhankelijk van de investering wordt er een bepaald percentage subsidie verstrekt. Voor investeringen in energiebesparing, toegankelijkheid, circulariteit, klimaatadaptatie en veiligheidsbeleving wordt 30 procent subsidie verstrekt over de gedane investering (20 procent is btw).

Duurzaamheidsinvesteringen in de praktijk

Bij de verenigingen is over het algemeen groot draagvlak om te verduurzamen. Investerings in energiebesparing en duurzame energieopwekking lijken het populairst te zijn onder verenigingen, omdat deze op de lange termijn vaak geld opleveren. Naast deze investeringen heeft een aantal verenigingen zich ook ingezet op meer multifunctioneel gebruik van de sportaccommodatie. De accommodaties worden vaak alleen in de avonden en weekenden gebruikt, waardoor ze het grootste gedeelte van de tijd leeg staan. Enkele verenigingen in Meierijstad zoals bijv. Rhode, MHC Sint-Oedenrode en het Centrum voor Uniek Sporten hebben geïnvesteerd in een multifunctionelere inzet van de accommodatie. Deze accommodaties worden ook gebruikt door een buitenschoolse opvang of kinderdagverblijf. Verenigingen zouden daarin nog verder kunnen gaan door bijv. alle sport gerelateerde sociale activiteiten van het dorp met een sociale zorgfunctie te combineren. Een voorbeeld hiervan is het Friese FC Burgum met haar hùsekamer. Andere denkbare verduurzamingsmaatregelen zijn afvalscheiding, afvalvermindering en het gebruik van hergebruikte materialen. Het Kenniscentrum Sport & Bewegen brengt hiervoor een duurzaamheidsatlas uit. Deze atlas is een bundeling van praktijkvoorbeelden van verduurzaming in de sportsector.

Duurzaamheidsmaatregelen bij gemeenten

De meeste sportaccommodaties in Nederland zijn eigendom van gemeenten. Uit een panel van VSG blijkt dat ongeveer 76% van de gemeenten in energiebesparende maatregelen heeft geïnvesteerd en de helft van deze gemeenten dat daarnaast ook gedaan in duurzame energieopwekking. Daarnaast heeft 32% van de gemeenten de afgelopen twee jaar geïnvesteerd in circulaire maatregelen bij gemeentelijke sportaccommodaties. Met name (zeer) sterk stedelijke gemeenten hebben dit gedaan (54%). Opvallend is dat 37% van de gemeenten heeft ingevuld niet te weten of er is geïnvesteerd in circulaire maatregelen

Duurzaamheidsmaatregelen in Meierijstad

Gebouwen

In bestaande gebouwen van de buitensportaccommodaties zijn door de gemeente Meierijstad nog nauwelijks verduurzamingsmaatregelen getroffen. Bij nieuwbouw of vervanging wordt hier bij de installaties wel rekening mee gehouden. Diverse verenigingen hebben zonnepanelen aangebracht.

Sportveldverlichting

Het merendeel van de sportvelden in Meierijstad wordt nog conventioneel verlicht met gaslampen die erg veel elektriciteit verbruiken. Als eigenaar / verhuurder van de sportvelden vervangt de gemeente de sportveldverlichting voor de trainingsvelden; de armaturen na 30 jaar en de masten na 40 jaar. Bij vervanging worden de conventionele verlichtingsarmaturen vervangen door LED-armaturen. Voor sportveldverlichting worden de volgende normen gehanteerd:

Aantal armaturen sportveldverlichting

	Training	Training/wedstrijd
Voetbal	8	12
Korfbal	2	2
Hockey	12	16
Honkbal		32

Bij wijze van pilot is in samenwerking met en namens 6 verenigingen de vervanging van sportveldverlichting aanbesteed. Deze aanbesteding heeft een zeer positief resultaat opgeleverd. De gemeente vergoedt in dit geval het afgeschreven deel van de vervangingskosten. De participerende verenigingen hebben gevraagd of ze het ten laste van hen blijvend bedrag kunnen lenen van de gemeente en in een zo kort mogelijk tijdsbestek terug kunnen betalen. Het gemeentelijk deel wordt betaald uit de kredieten (vervangingsinvesteringen) die hiervoor al beschikbaar zijn gesteld. Op deze manier kunnen de verenigingen en de gemeente samen een verduurzamingslag slaan zonder dat het partijen extra geld kost. Voor verenigingen is dit interessant omdat de LED-techniek de laatste jaren zo sterk is verbeterd dat de kosten lager zijn geworden waardoor de investering sneller kan worden terugverdiend.

Volledig circulaire recycling kunstgrasmatten

Het doel van deze innovatie is om alle componenten zoals zand, infill en vezels in de keten terug te brengen. Voor deze recyclingmethode zijn al moderne recyclingfabrieken in Nederland operationeel. De gemeente Meierijstad neemt in elk bestek voor de vervanging van kunstgrasvelden op dat te verwijderen kunstgrasmat wordt afgevoerd naar een recyclingsfabriek.

Toekomstige verduurzamingsmaatregelen

Ondergrondse beregening en bemesting (Draintalent)

Natuurgrasvelden voor sport worden doorgaans ieder jaar intensief doorgezaaid. Een kritisch proces, omdat de jonge grasplanten vooral in de periode van vestiging erg gevoelig zijn voor verdroging. Voor dit probleem is een oplossing bedacht dat de toplaag met drainslangen volautomatisch probleemloos op exact het juiste vochniveau kan houden. Dit systeem kan het vochniveau van een toplaag op peil houden door het toevoegen of het onttrekken van water, en kan tijdens dat proces desgewenst ook vloeibare meststoffen aan de toplaag af geven. Concreet werkt het systeem als volgt. Op 20-25 centimeter diepte en 1,4 meter uit elkaar worden drainslangen in de grond getrokken. Deze slangen worden in een parallelle koppeling verbonden met een volautomatisch pompsysteem, dat net buiten het sportveld staat opgesteld. Wanneer de grond te droog is, pompt het apparaat onder druk water in het systeem. Doel is een enorme besparing van water in vergelijking met normale beregening en verhoging van de kwaliteit van de grasmat door bevordering van de wortelgroei. Ervaringen in Den Bosch leren dat het systeem heel geschikt is voor watervasthoudende grond zoals op de sportvelden aan de Dommel en de Aa. In overleg met waterschap De Dommel worden op dit moment de mogelijkheden voor natuurgrasvelden op sportpark De Neul in beeld gebracht.

In waterdoorlatende grond (bijv. op zandgronden zoals in de Rooise en Schijndelse heide) is nog geen ervaring opgedaan. De verwachting is dat voor deze ondergrond een wateropvang- (opvangbak) of waterstopconstructie (folie onder de sporttechnische laag) noodzakelijk zal zijn. Dit zijn erg dure constructies. Voor natuurgrasvelden op een waterdoorlatende grond is het waarschijnlijk efficiënter om over te schakelen op sensor gestuurde beregening en bemesting.

Sensor gestuurd beregenen natuurgrasvelden

Blauwe sportparken is in Nederland een begrip met als doel dat elke druppel die valt ook geïnfiltreerd wordt op de plek waar die gevallen is. Watermanagement en duurzaam gebruik van water zijn hierbij de belangrijkste doelstellingen.

Door het slim inzetten van automatische beregening is het mogelijk doelmatig te beregenen, het gebruik van grondwater te optimaliseren en de kwaliteit van de natuurgras velden te verbeteren. Door de beregening te automatiseren is het ook mogelijk het gebruik van meststoffen beter te

doseren en het uitspoelen van meststoffen naar het grondwater te minimaliseren. Deze milieuverbetering bespaart ook op de kosten van waterverbruik en meststoffen.

Veel automatische beregeningsinstallaties worden bediend door verenigingsmensen met weinig kennis en knowhow van natuurgras sportvelden. Daarnaast neemt deze kennis en ervaring ook af bij gemeentelijke organisaties. Het is daarom belangrijk dit proces te verbeteren en in te spelen op toekomstige omstandigheden door sportvelden te beregenen middels het toepassen van bodemsensoren, weersgegevens en bodemkundige beoordelingen om uiteindelijk volledig geautomatiseerd te kunnen beregenen.

Het doel na drie jaar is om met sensoren te laten bepalen wanneer een veld beregend dient te worden en welke hoeveelheid nodig is om het veld van verwelkingspunt naar optimale vochthuishouding te krijgen. En tevens om het gebruik van het aanbrengen van meststoffen te optimaliseren en doseringen waar mogelijk aan te passen.

In interregionaal verband willen we hierover meer kennis vergaren. Het idee is om dit te doen in de vorm van een pilotproject dat zich richt op natuurgrasvelden op verschillende bodemkundige ondergronden waarvoor al sensoren zijn geplaatst en/of die al zijn voorzien van automatische beregening en kunnen worden bediend op afstand.

Waterberging

Onder een kunstgrasveld kan een waterberging van kratten worden aangebracht met een inhoud van bijna 1000 m3 waarmee het regenwater en het water waarmee het veld wordt beregend wordt opgevangen.

Bron: Fieldmanager

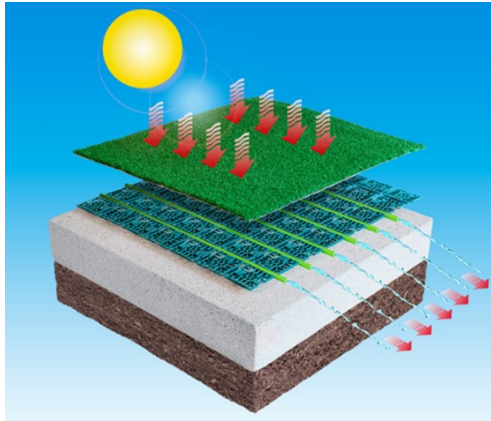
De hoogwaardige kunststof kratten staan via v-drains en een grote 250 pvc-buis in verbinding met de beregeningskelder. Dit is een betonnen put, waarin de pomp voor de beregening hangt. Eigenlijk zijn het communicerende vaten en is het een circulair systeem, want het beregeningswater wordt weer opgevangen. Natuurlijk verdampt er in de zomer een hoop water, maar een gemiddelde sproeibeurt kost 6 m3 water, een fractie van de 1000 m3 in de waterberging. Bovendien daalt de omgevingstemperatuur een paar graden door het water in de buffer, dus het is ook nog een middel tegen hittestress voor dichtbevolkte gebieden.

In het najaar vult de buffer zich vooral met regenwater en bij lagere temperaturen komt ook het beregeningswater grotendeels terug in de berging. Voor extreme neerslag wordt er aan de vier zijden van de waterberging een overstort aangebracht, zodat overtollig water altijd kan wegstromen. Als de kratten vol zitten en het regent nog een uurtje door, wordt het water via de overstort op het oppervlaktewater geloosd, bijv. in een sloot die langs het veld loopt.

Energie opwekking

Sportparken kunnen in de toekomst ingezet worden als energie opwekkers. Proeven worden al gedaan met warmteopwekking uit kunstgrasvelden en er wordt ook al nagedacht over een sportpark als locatie voor een wijkbatterij.

Op sportpark Strijp in Eindhoven zijn de korfbalvelden voor KV Rust Roest vervangen door

collectorvelden. Het warmte opwekkingssysteem (warmtecollectoren) is onder de nieuwe kunstgrasvelden aangebracht. Het systeem bestaat uit speciale tegels met buizen waardoor een koude vloeistof stroomt. Die vloeistof neemt de warmte op en wordt opgeslagen in de bodem. Het veld blijft op deze manier ook een stuk koeler in de zomer. Het veld is aangesloten op de gemeentelijke Warmte Koude Opslag (WKO). De verwachting is dat hiermee 180 woningen verwarmd gaan worden.

Bron: Fieldmanager

In potentie zijn alle kunstgras voetbal-, korfbal- en hockeyvelden en alle tennisbanen geschikt voor het winnen van warmte.

Aanbevolen wordt om de mogelijkheden van deze techniek in beeld te brengen bij complete vervanging of aanleg van kunstgrasvelden, zoals bijv. in Omnipark Erp.

Subsidiemogelijkheden verenigingen

- Duurzaamheidslening gemeente : [Stimuleringslening Duurzaamheid Meierijstad Zakelijk - Gemeente Meierijstad](#)
- [BOSA](#) (subsidie voor bijv. ledverlichting, zonnepanelen en warmtepompen)
- [ISDE](#) (subsidie voor warmtepompen, zonneboiler, zonnepanelen of een kleine windturbine)
- [EIA](#) (fiscale regeling, alleen als ze vennootschapsbelasting betalen)
- [SDE++](#) (voor als je (grootschalig) energie gaat opwekken met bijv. zonnepanelen, dan krijg je subsidie voor de opgewekte energie)

Ondersteuning van verenigingen wordt geboden door:

- de KNVB: [Regio 9 | KNVB](#)
- sportservice Noord Brabant [Duurzaamheid - SSNB - Sportservice Noord-Brabant](#)

Beslispunten:

11. Het instemmen met verzoeken om voortijdige vervanging van conventionele verlichtingsarmaturen door LED-armaturen door vergoeding van het afgeschreven deel van de vervangingskosten..
12. Het instemmen met het aan verenigingen verstrekken van kort lopende geldleningen voor verduurzamingsmaatregelen.
13. Het instemmen met het aanmelden voor een Interreg subsidie voor het project sensor gestuurd beregenen natuurgrasvelden

3 HUIDIGE EN TOEKOMSTIGE BEHOEFTE EN BESCHIKBARE CAPACITEIT

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag of er voldoende voorzieningen zijn en of er een overschot of tekort is aan buitensportvoorzieningen. Tevens is gekeken of centralisatie van buitensportvoorzieningen wenselijk is en of multifunctioneel gebruik van de velden mogelijk is.

Voor de bepaling of er voldoende buitensportvoorzieningen zijn in Meierijstad is een behoefte- en capaciteitsonderzoek uitgevoerd dat is gebaseerd op de demografische ontwikkeling van Meierijstad. Het doel van het onderzoek is het maken van een vergelijking tussen de beschikbare capaciteit van de buitensportaccommodaties en de huidige en toekomstige behoefte. Hierbij wordt gekeken naar de velden, kleedkamers en parkeerbehoefte.

3.1 Demografische ontwikkeling

Bepalend voor de demografische ontwikkeling van Meierijstad is het woningbouwprogramma waarop vervolgens de leerling prognose voor het primair onderwijs wordt gebaseerd. Onderstaand is het woningbouwprogramma voor de periode 2022-2032 weergegeven:

Kern	Aantal		
	2022-2026	2027-2032	Totaal
Boerdonk	61	20	81
Boskant	60	0	60
Eerde	74	0	74
Erp	327	0	327
Keldonk	46	18	64
Mariaheide	48	0	48
Nijnsel	119	6	125
Olland	58	24	82
Schijndel	959	665	1.624
Sint-Oedenrode	720	293	1.013
Veghel	2.169	1.154	3.323
Wijbosch	54	60	114
Zijtaart	82	0	82
Stallenaanpak	5		5
Revitalisering buitengebied	50	50	100
	4.832	2.290	7.122

Tabel 3: woningbouwprogramma 2022-2032

De leerlingenprognose van onderzoeksbureau Pronexus voor het aantal basisschoolleerlingen in de gemeente Meierijstad gaat uit van een groei van 12,87%. In de regio Schijndel verwacht Pronexus een groei van 9,51%, in Sint-Oedenrode van 13,63% en in Veghel van 14,56%. Om de capaciteitsbehoefte per buitensportvereniging te kunnen berekenen is uitgegaan van de groei/krimp percentages van de basisscholen in het voedingsgebied. Het is het meest waarschijnlijk dat deze groep het grootste effect gaat hebben op het aantal leden van de sportverenigingen in de gemeente.

Voedingsgebied					2022	2032	2022-2032	2043	2032-2043
Basisscholen	Voetbal vereniging	Hockey vereniging	Korfbal vereniging	Honkbal vereniging	Aantal leerlingen	Aantal leerlingen	% groei/krimp	Aantal leerlingen	% groei/krimp
Schijndel totaal		Hopbel		Starlights	1.820	1.879	3,24%	1.993	6,07%
kern Schijndel	Schijndel		KVS'17		1.212	1.282	5,78%	1.391	8,50%
Kwekkeveld en Vossenbergh	Avanti'31		VMS'21		453	467	3,09%	472	1,07%
Regenboog-Wijbosch en Petrus en Paulus Eerde	WEC		VMS'21		242	245	1,24%	244	-0,41%
Sint-Oedenrode- totaal		MHC			1.350	1.525	12,96%	1.534	0,59%
kern Sint-Oedenrode	Rhode		KV Rooi		984	1.097	11,48%	1.111	1,28%
De Sterjasmijn	Nijnsel		KV Nijnsel		162	189	16,67%	188	-0,53%
Franciscus	Boskant		KV Rooi		132	155	17,42%	154	-0,65%
De Sprongh	SV Olland		SV Olland		72	84	16,67%	81	-3,57%
Veghel-totaal		Geel Zwart			3.001	3.663	22,06%	3.438	-6,14%
kern Veghel	Blauw Geel'38				2.196	2.712	23,50%	2.512	-7,37%
Maria ter Heide	SCMH		SCMH		118	135	14,41%	130	-3,70%
Edith Stein	VOW				162	169	4,32%	162	-4,14%
Antonius	Keldonk		Korfrakkers		102	93	-8,82%	89	-4,30%
Sint-Nicolaas	Boerdonk		Korfrakkers		51	53	3,92%	54	1,89%
Maria en De Empel	Erp		Korfrakkers		372	501	34,68%	491	-2,00%
Meerijstad					6.171	7.067	14,52%	6.965	-1,44%

Tabel 4: leerling prognose primair onderwijs 2022-2043

3.2 Beschikbare capaciteit

De gemeente Meerijstad beschikt over de volgende buitensportaccommodaties:

Plaats	Sportpark	Vereniging	Sport	Type veld	Aantal
Schijndel	Molenheide	SV Avanti'31	Voetbal	Natuurgras	3,5
				Kunstgras	1
	Leemputtenweg	FCV D'n Urste	Fietscross	Fietscross	1
		WV Schijndel	Wielrennen	Asfalt wielersbaan	1
		IJclub Thialf	Schaatsen	Asfalt ijsbaan	1
		PV Wij Liggen*	Jeu de Boules	Jeu de boulesbaan	32
	De Heikampen	Landmans Unie	Handboogschieten	Natuurgras	1
		BSV Starlights	Honk- en Softbal	Honkbalveld	1
				Softbalveld	1
		VMS'21	Korfbal	Kunstgras	1
				Natuurgras	1
		HSV Altijd Beet	Vissen	Natuurgras	1
	Dungensesteeg	PV Jan van Amstel en Menver. D.I.O.	Paardensport	Natuurgras	1
	Zuideinderpark	RKSV Schijndel	Voetbal	Natuurgras	5
				Kunstgras	1
		Centrum voor uniek sporten	Rolstoelsporten	Asfalt	2
			Balsporten	Kunstgras	1
			Balsporten	Natuurgras	1
		SMHC Hopbel	Hockey	Kunstgras	3
		TV de Hopbel*	Tennis	Kunstgras	10
				Padel	3
		Uniek sporten	Handbal	Asfalt	2
		KVS '17	Korfbal	Kunstgras	2
		Gemeenschappelijk veld	Multifunctioneel	Natuurgras	1
	Cock van Neerijnenstraat	LTC Skinlo*	Tennis	Tennisbaan	8
				Padelbaan	3
Wijbosch	De Glorie	RKSV WEC	Voetbal	Natuurgras	2
				Kunstgras	1
	't Braakske	Loopgroep Wijbosch en RKSV WEC	Atletiek, voetbal en Korfbal	Natuurgras	1
				Kunstgras	1

Plaats	Sportpark	Vereniging	Sport	Type veld	Aantal
Sint-Oedenrode	De Neul	RKSV Rhode	Voetbal	Natuurgras	3
				Kunstgras	3
	De Kienehoef	KV Rooi	Korfbal	Natuurgras	2
				Kunstgras	2
		Fortuna '67	Atletiek	Natuurgras/gravel	2
		MHC Sint-Oedenrode	Hockey	Kunstgras	2
		TV de Kienehoef*	Tennis	Kunstgras	16
Olland	Ekkerzicht	SV Olland	Voetbal	Natuurgras	2
		SV Olland	Korfbal	Kunstgras	1
Boskant	De Scheken	VV Boskant	Voetbal	Natuurgras	1,5
				Kunstgras	1
		TV Boskant*	Tennis	Kunstgras	3
Nijnsel	Den Eimert	VV Nijnsel	Voetbal	Natuurgras	2
				Kunstgras	1
		TV Nijnsel*	Tennis	Kunstgras	3
		KV Nijnsel	Korfbal	Kunstgras	1

Plaats	Sportpark	Vereniging	Sport	Type veld	Aantal
Veghel	Prins Willem-Alexander	SV Blauw-Geel '38	Voetbal	Natuurgras	5
				Kunstgras	3
		TV Frisselstein*	Tennis	Kunstgras	6
				Gravel	6
		VMHC Geel-Zwart	Hockey	Kunstgras	4
Erp	Den Uil	RKVV Erp	Voetbal	Natuurgras	3
				Kunstgras	1
	Watermolenweg	KV De Korfakkers	Korfbal	Kunstgras	1
				Natuurgras	1
		TV Hertog Jan*	Tennis	Kunstgras	7
				Miniveld	1
Boerdonk	De Kervenheester	RKSV Boerdonk	Voetbal	Natuurgras	3,5**
				Kunstgras	1
Keldonk	Koulberg	RKVV Keldonk	Voetbal	Natuurgras	2,5**
Zijtaart	De Vonders	VV VOW	Voetbal	Natuurgras	4
	Corsica	TV Zijtaart*	Tennis	Kunstgras	4
Mariaheide	Spoorzicht	VV SCMH	Voetbal	Natuurgras	3,5
		KV SCMH	Korfbal	Kunstgras	1

Tabel 5. Sportparken met betreffende arealen

* Verenigingen die zijn geprivatiseerd

** Door de inefficiënte ligging van deze sportparken kan de capaciteit niet volledig worden gebruikt

Bovenstaande tabel bevat alle sportvelden op de sportparken waarvan de grond in eigendom is van de gemeente Meierijstad. Uitgegaan is van de werkelijke situatie, dus de hoeveelheid sportvelden die op een sportpark liggen. Niet alle velden zijn in onderhoud bij de gemeente, sommige verenigingen zijn geprivatiseerd (bijv. tennis) of voeren het onderhoud zelf uit. Het aantal velden dat onderhouden wordt per sportpark is gebaseerd op de behoefte en capaciteit van de betreffende vereniging(en). De velden hebben in werkelijkheid verschillende afmetingen. In bovenstaande tabel zijn de velden afgerond op hele en halve velden. De exacte afmetingen zijn opgenomen in het mjob (bijlage 2).

3.3 Aandachtspunten

In het behoefte- en capaciteitsonderzoek hanteren we normen van de verschillende sportbonden voor het berekenen van het benodigd aantal velden/banen en kleedkamers per vereniging. Voor het bepalen van het aantal auto- en fietsparkeerplaatsen worden normen van het CROW aangehouden. In bijlage 2 zijn de huidige en de toekomstige behoeftebepalingen weergegeven.

Bij de verenigingen zijn diverse gegevens opgevraagd. Onder andere het aantal leden/teams en het aantal beschikbare velden/banen. De aangeleverde gegevens worden vervolgens vergeleken met een berekend groeipercentage van de bevolking voor die regio. Hierna wordt aan de hand van de gegevens een berekening uitgevoerd om de behoefte van de verenigingen te bepalen. Om een behoefteberekening voor de jaren 2031 en 2041 uit te kunnen voeren worden verschillende prognoses en kengetallen gebruikt.

Aan de hand van het aantal velden/banen wordt een capaciteitsberekening per vereniging opgesteld. De behoefte- en de capaciteitsberekening worden daarna met elkaar vergeleken om te bepalen waar een tekort of juist een overcapaciteit is voor nu en in de toekomst.

3.3.1 Toelichting capaciteitsberekening

Bij het bepalen van de behoefte van het aantal velden, wordt voor voetbal onderscheid gemaakt tussen trainings- en wedstrijd velden de andere sporten kennen geen verschil tussen wedstrijd en trainingsvelden. Voor voetbal is het onderscheid van belang voor het wel of niet verlichten van de velden.

De berekeningen zijn gemaakt op basis van de rekentool van de betreffende sportbond. Met behulp hiervan wordt uitgerekend hoeveel kleedkamers, wedstrijd- en trainingsvelden een vereniging nodig heeft, uitgaande van het aantal competitie spelende teams/leden. De behoefte- en capaciteitsberekening is een theoretische berekening, waarin wordt uitgegaan van een goede kwaliteit van de sportvoorzieningen. Voor het bepalen van het huidige aantal teams is uitgegaan van de teamaantallen bekend bij de sportbonden (seizoen 2021-2022).

In de vorige paragraaf zijn de prognose percentages beschreven. Specifiek is daar gekeken naar de prognose cijfers van het CBS en de leerlingenprognose. Voor elke regio is een groei/krimp percentage bepaald. In bijlage 2 is per vereniging weergegeven welk percentage van toepassing is.

In de behoefte- en capaciteitsbepaling wordt gekeken naar een drietal onderdelen: de velden/banen, kleedkamers en de parkeervoorziening. Per vereniging is bepaald wat de huidige capaciteit is van haar accommodatie is en wat de verwachte toekomstige behoefte van de vereniging zou kunnen zijn. Naast de theoretische behoefte en capaciteit zijn de verwachtingen van de verenigingen zelf beschreven (door middel van een ingevulde enquête) en vergeleken met de theoretische behoefte.

3.3.2 Voorspellingen

Aan de hand van richtlijnen en planningsinstrumenten, bevolkingsontwikkelingen, maatschappelijke trends en trends in de sport kunnen voorspellingen worden gedaan voor het ruimtebeslag van de sport in de toekomst. In 2005 is een soortgelijke voorspelling gedaan voor het ruimtebeslag van de sport in 2020 (NOC*NSF, 2005). Aan de hand van dit onderzoek is duidelijk geworden hoeveel ruimte sporters in 2003 nodig hadden en wat de verwachtingen waren voor de toekomst. In dit onderzoek werd een brede benadering van sport gehanteerd: niet alleen georganiseerde sporters maar ook ongeorganiseerde sporters zijn meegenomen in de berekening. Zodoende is niet alleen gekeken naar sport specifieke ruimte, maar ook naar de openbare ruimte, en naar zowel recreatief sporten als sporten in wedstrijdverband. Op basis van de aangepaste planningsrichtlijnen en ontwikkelingen in de sport kan een update gegeven worden van het ruimtebeslag voor de sport. Dit staat bij het Mulier Instituut op de planning voor 2022 en in het volgende jaarrapport wordt hierover gerapporteerd. Hiermee moet inzicht ontstaan in de ruimtebehoefte voor sport tot 2040 (*bron: Jaarrapport Duurzame Sportinfrastructuur 2021 | Mulier Instituut*)

3.3.3 Opmerkingen verenigingen

Voorafgaand aan de capaciteitsbehoefte berekeningen is de gemeente door onderstaande verenigingen geattendeerd op verwachte (toekomstige) ontwikkelingen binnen hun vereniging.

RKSV Schijndel

Voetbalvereniging Schijndel merkt een flinke toestroom van het aantal nieuwe jonge leden vanuit de wijk Hulzebraak. Met de aanbouw van 700 woningen in het voedingsgebied van de vereniging alsmede door haar ledenwervingsacties verwacht Schijndel met een groei tot boven de 1000 leden tegen de grenzen van haar capaciteit wedstrijdvelen aan te lopen. De capaciteits- en behoefteberekening geeft geen aanleiding voor uitbreiding van de capaciteit.

SCMH

SCMH attendeert de gemeente op het gebrek aan voetbal trainingsfaciliteiten door het ontbreken van voldoende sportveldverlichting. SCMH vraagt om veld 3 te voorzien van verlichting. Op grond van de capaciteits- en behoefteberekening en gezien het tekort aan trainingsmogelijkheden met verlichting wordt aanbevolen om de gevraagde sportveldverlichting zo snel mogelijk aan te brengen.

3.3.4 Conclusie capaciteit- en behoefte berekening

In bijlage 2 is de rapportage van de capaciteits- en behoefteberekening opgenomen. Geconcludeerd kan worden dat de bestaande sportparken kunnen voorzien in de verwachte groei tot 2032. In de periode 2032-2042 zal het ledental stabiliseren. Er ontstaat wel enige druk op de trainingscapaciteit van enkele verenigingen. Met name SCMH beschikt over te weinig sportveldverlichting voor haar trainingsveld. Aanbevolen wordt veld 3 van SCMH zo snel mogelijk te voorzien van sportveldverlichting.

In onderstaande tabel zijn de beschikbare capaciteit en de behoefte van alle verenigingen opgenomen:

Beslispunten:

14. Het beschikbaar stellen van LED- sportveldverlichting voor veld 3 van SCMH.

3.4 Multifunctioneel gebruik

Landelijk is een traject ontwikkeld waarbij samen met verenigingen onderzoek wordt gedaan naar hoe je een meer 'open vereniging' kunt worden die openstaat voor medegebruik van hun sportpark door niet-leden. Welke belemmeringen zijn er en hoe kunnen die weggenomen worden? Wat houdt dit in voor de inrichting van een sportpark? Hoe kan de sociaalmaatschappelijke samenwerking nog meer gestimuleerd worden en kan gebruik gemaakt worden van de omgeving? Een interessant traject dat door de gemeente Meierijstad is opgenomen in de bestedingsdoelen van het Sportakkoord voor de ontwikkeling van een 'actieplan open vereniging', waar de verenigingsadviseur verder mee aan de slag kan.

Open verenigingen

Vanuit onze sportambitie 'vitale verenigingen pakken een maatschappelijke rol' hebben we de actielijn 'open vereniging' ontwikkeld. Door middel van het stimuleren van samenwerkingen, ontwikkelen van nieuw sportaanbod voor diverse doelgroepen en kennisuitwisseling hebben we hier in de afgelopen jaren al aandacht aan besteed.

Van belang hierbij is de verhouding tussen sporters die lid zijn van een vereniging, sporters die sporten in de openbare ruimte en sporters die sporten bij een commerciële sportorganisatie. Daarbij komt een verwachte terugloop in de komende jaren van sporters die lid zijn van een vereniging, terwijl lidmaatschap van (of betrokkenheid bij) een vereniging wel een grote bijdrage levert aan het welzijn van onze inwoners en de leefbaarheid van onze kernen. Dit maakt de noodzaak van een 'open vereniging' nog maar eens duidelijk.

3.5 Bewegen in de openbare ruimte

Sporten en bewegen in de openbare ruimte wordt steeds populairder. De groei in populariteit van anders georganiseerde sporten in de openbare ruimte heeft geleid tot de behoefte aan een richtlijn voor de beweegvriendelijke openbare ruimte. Een eerste stap hierin is gezet met de doorontwikkeling van de Kernindicator Beweegvriendelijke Omgeving (KBO) naar een meer beleid sensitieve indicator. De KBO geeft weer in hoeverre de openbare ruimte de fysieke aspecten voor een beweegvriendelijke omgeving bevat. Hoewel de KBO geen richtlijn is, biedt deze wel aanknopingspunten om na te denken over een richtlijn voor de benodigde ruimte voor sport en bewegen in de buitenruimte. Samen met CROW en team buitenruimte van het Sportakkoord wordt dit in 2022 landelijk verder verkend.

Los van de sporten die de inwoners van Meierijstad beoefenen, is aan volwassenen en kinderen in Meierijstad gevraagd hoe zij sporten en (recreatief) bewegen in de openbare ruimte. Door de geringe deelname is het echter de vraag in hoeverre deze enquête representatief is. We hebben acht activiteiten onderscheiden. De voornaamste sport- en beweegactiviteiten in de openbare ruimte voor volwassenen zijn recreatief wandelen (88% minimaal eens per jaar) en fietsen (83%). Landelijk gezien wordt wandelen dezelfde mate ondernomen, fietsen in iets minder mate. Een derde van de volwassenen van Meierijstad zwemt in open water en/of loopt hard. De landelijke cijfers zijn vergelijkbaar.

Net als de volwassenen in Meierijstad heeft het merendeel van de kinderen (87%) in de afgelopen twaalf maanden recreatief gewandeld en gefietst in de openbare ruimte. Kinderen zwemmen vaker in open water dan volwassenen (69% vs. 30%) en ondernemen met name meer sportieve activiteiten (81% vs. 14%).

Mannen in Meierijstad doen meer aan wielrennen/mountainbiken dan vrouwen (29% vs. 13%). Vrouwen in Meierijstad zwemmen meer in open water dan mannen (35% vs. 25%) en ondernemen ook meer intensieve activiteiten (20% vs. 10%). De deelname aan activiteiten zoals hardlopen, zwemmen en intensieve en sportieve activiteiten neemt af met de leeftijd. Zo loopt

bijvoorbeeld 44 procent van de 16- tot 34-jarigen minimaal één keer per jaar hard, tegenover 25 procent van de 55- tot 64-jarigen.

Ontwikkelingen in Meierijstad

Trimbaan in Streekpark Kienehoef

In Streekpark Kienehoef is in de vorm van een burgerinitiatief de 'Rooise Mile', een 1500m lange trimbaan met beweegtoestellen voor jong en oud aangelegd. De wijk draagt zorg voor het beheer en onderhoud. De gemeente Meierijstad hieraan bijgedragen (oa uit leefbaarheidsbudget) en houdt een (kwalitatief) oogje in het zeil.

Beweegtuinen in wijken en kernen

In het kader van het Vitaliteitsakkoord realiseren we in 2023 beweegtuinen bij de trapveldjes in de wijken en kernen. Zoals:

ACTI'Street

Street Workout is een stadssport die een mix is van krachttraining en gymnastiek. Deze sport bestaat uit een reeks kracht-, lenigheids- en evenwichtsoefeningen.

De structuren komen tegemoet aan de huidige maatschappelijke uitdagingen: het aanbieden van gemengde, multigenerationele en inclusieve Street Workout-zones.

De toestellen bieden verschillende moeilijkheidsgraden om sporten toegankelijk te maken voor iedereen.

Bron: Proludic

ACTI'Fit

De fitnessstoestellen zijn een variatie op de toestellen die in sportscholen worden gebruikt voor een speelse en sportieve ervaring in de buitenlucht.

Ze zijn ergonomisch geoptimaliseerd voor universele toegang en veelzijdig gebruik, zowel bij inspanning als bij ontspanning, en daardoor ideaal voor de vrije en zelfstandige beoefening van individuele of gezamenlijke fitnessactiviteiten in de openlucht.

Beachsoccer

Waterschap de Dommel verbreedt in 2024 de rivier de Dommel ter hoogte van sportpark De Neul om de kom van Sint-Oedenrode te beschermen tegen hoog water. In deze plannen worden 2 natuurgrasvelden met een 'openbaar karakter' een kwartslag gedraaid om ruimte te maken voor de rivier en vergroting van het parkeerterrein. Met het waterschap is afgesproken dat één van beide velden geschikt wordt gemaakt voor beach soccer en andere evenementen.

Bron: beachsoccerrooi.nl;

Buffel Run Boerdonk

Een niet meer weg te denken terugkerend evenement is de Buffel Run in Boerdonk. Jaarlijks organiseert de stichting Door Boerdonk Voor Boerdonk in augustus een 2-daagse obstakelrace met wisselende thema's voor ongeveer 7.000 deelnemers.

Bron: BD.nl

Vlagheide Park

De focus voor het Vlagheide Park ligt op actief, sportief, gezond, speels en avontuurlijk, en is gericht op buitenleven voor een breed publiek/diverse leefstijlen en leeftijden. Het centrale thema

Bron: www.bezoekmeierijstad.nl

van Vlagheide is de 'Energieke Berg' die veel meerwaarde zal geven voor wandelaars, hardlopers en (van verder weg komende) fietsers en mountainbikers. De kracht van de berg is haar weidsheid en de hoogtebeleving hiervan via diverse fiets- en wandel/looproutes en speelvoorzieningen. De berg en zijn omgeving zijn zeer geschikt voor regionale en nationale (jeugd)wielerwedstrijden.

ASM Omnipark Erp

Voor het Omnipark Erp wil het stichtingsbestuur van MFA Omnipark De Brug zich inzetten voor de realisatie van een beweeg parcours op basis van het Athletic Skills Model.

3.6 Leefbare kernen

Is centralisatie van buitensportvoorzieningen wenselijk? Uit efficiencyoverwegingen heeft het centraliseren van zoveel mogelijk (buiten)sportvoorzieningen binnen een specifieke kern de voorkeur. Echter voor de leefbaarheid in de kernen van Meierijstad is de beschikbaarheid van voorzieningen van groot belang. Dat past ook in ambitie van onze sportnota: *Door sport en bewegen staan nog meer inwoners gezonder en hierdoor ook prettiger en actiever in het leven.* Dit masterplan richt zich daarom op het behoud van de buitensportvoorzieningen in de kernen. Natuurlijk kan dat niet tegen elke prijs. Verjonging (woningbouw) en vitaliteit van de sportvereniging (bijv. door samenwerking) dragen bij aan het behoud van een sportvoorziening.

De gemeente Meierijstad heeft geen 'overall'-beleid vastgesteld waarin smart-beleidsdoelen op leefbaarheid voor de kernen zijn benoemd. Wat dat betreft gelden dan de 'sectorale' beleidslijnen – denk aan onderwijs / wonen / sport / groen / veiligheid etc. Vanuit het programma leefbaarheid ligt vooral de nadruk op signaleren door middel van een leefbaarheidsmonitor, buurtadviseurs, wijkschouw en deze in samenspel met de vakinhoudelijke collega's leefbaarheid verder brengen. Daarnaast is er ook aandacht voor stimuleren, via leefbaarheidsbudget voor inwonersinitiatieven en inwonersparticipatie en er is een wijkaanpak op leefbaarheid in twee gebieden: Bloemenwijk Schijndel en Veghel-Zuid. Voor de kernen lopen er geen programma's of initiatieven.

<https://app.powerbi.com/view?r=eyJrIjoiaMTJjMDZIOTktMGZNS00NWY2LTkwMjktNGU5ZTE2NTMzYjM0IiwidCI6IjBmZmNiNTk3LWZhYzYtNGFmOS05MzAzLWYyZDc5MTdmMGQ2ZiIsImMiOiJ9&pageName=ReportSectionb31b950321eb1d12de50>

3.6.1 Lopende projecten / aandachtsgebieden leefbaarheid in de kernen

Op initiatief van en/of in samenwerking met de inwoners zijn enkele projecten opgezet om de leefbaarheid van een wijk of kern te vergroten.

Omnipark Erp

In 2021 heeft de gemeenteraad de denkrichting het uitvoeringsplan Omnipark Erp vastgesteld. De realisatie is gepland in de jaren 2023-2027, waarbij in samenwerking met de sportverenigingen, gemeenschapshuis Ter Aa en het waterschap Aa en Maas een centrale sport- en ontmoetingsplek in Erp wordt gecreëerd. Met dit plan wordt tevens de wateropgave van gemeente en waterschap gerealiseerd.

Sportpark de Glorie

Sportpark de Glorie is 45 jaar oud en in een tijdbestek van 8 jaren door slijtage volledig aan vervanging toe (gebouw en sportvelden). Door het ontbreken van voldoende parkeermogelijkheden is er bovendien al jaren sprake van een verkeersonveilige situatie. Dit sportpark grenst direct aan woonbebouwing. Aanbevolen wordt om gezien de leeftijd van het sportpark de mogelijkheden van de herontwikkeling of verplaatsing van het sportpark te onderzoeken met de intentie het nieuwe sportpark binnen 8 jaar te realiseren.

Beslispunten:

15. Het onderzoeken van de verplaatsing of herontwikkeling van sportpark De Glorie in Wijbosch met de intentie om het nieuwe sportpark binnen 8 jaar te realiseren .

3.7 Groepsaccommodatie

De gemeente Meierijstad beschikt niet over een groepsaccommodatie met een overnachtingsmogelijkheid waar alle sportverenigingen gebruik van zouden kunnen maken. In de capaciteit en behoefteberekening is hier ook geen rekening mee gehouden. Bekend is echter dat met name veel jeugdafdelingen van sport- en andere verenigingen behoefte hebben aan een dergelijke accommodatie. Een groepsaccommodatie wordt veelal gebruikt voor trainings- en teambuildingsactiviteiten voor jong en oud en zou ook goed ingezet kunnen worden voor de doelgroep uniek sporten. Idealiter wordt aan een groepsaccommodatie outdoor activiteiten gekoppeld. De groepsaccommodatie kan ook worden ingezet voor verenigingen en instellingen uit andere gemeenten. Aanbevolen wordt om de mogelijkheden van realisatie op een sportpark te onderzoeken.

Bron: stichting Menswel Echt

Bron: Uniek Sporten obstacle trainingslocatie Den Besselder Zutphen

Beslispunten:

16. Het onderzoeken van de behoefte en de realisatie- en exploitatiemogelijkheden van een groepsaccommodatie op een sportpark in Meierijstad

3.8 Niet gefaciliteerde sporten

Meerijstad faciliteert veel buitensporten, maar niet alle of sommige slechts gedeeltelijk.

Atletiek beperkt zich in Sint-Oedenrode (SV Fortuna) tot enkele onderdelen en in Wijbosch (Loopgroep Wijbosch) tot hardlopen. Atletiek wordt in zijn volledige vorm aangeboden in Uden (AV De Keien), Best (AVGM) en Boxtel (AV Marvel) en Vught (AV Prins Hendrik).

Skiën en langlaufen wordt aangeboden in Uden door skivereniging De Schans.

Meerijstad subsidieert de jeugdleden van AV de Keien en skivereniging De Schans.

Rugby wordt aangeboden in Uden (Octopus) en Den Bosch (The Dukes).

Daartegenover faciliteert Meerijstad honk- en softbal (Starlights-Schijndel), BMX (FCV d'n Urste-Schijndel en FCC Wheels-Erp) en een wielervedbaan met een regionale/landelijke aanzuigende werking (WV Schijndel). Regionale unieke sporters kunnen voor bal- en rolstoelsporten binnenkort terecht in ons Centrum voor Uniek Sporten (Schijndel) en pas opgericht is de roeivereniging (zie 3.4).

Geconcludeerd kan worden dat er in Meerijstad en/of de aangrenzende gemeenten een dekkend netwerk is voor sportbeoefening. Aanbevolen wordt om verzoeken voor het onderbrengen van nieuwe / nog niet aanwezige sporten regionaal af te stemmen.

Roeien

Op verzoek van de onlangs opgerichte Roeivereniging De Meerij, met ca. 70 leden, worden gesprekken gevoerd over vestiging in Meerijstad. De vereniging heeft gevraagd of er mogelijkheden zijn voor het verkrijgen van een accommodatiekostensubsidie.

Bron: BD.nl

RV De Meerij – vernoemd naar de gemeente Meerijstad – wacht nog op een vergunning voor een botenloods bij de Sluishoek in Zijtaart. Boten mogen wel vanaf dat punt al het water van de Zuid-Willemsvaart in. Vooralsnog worden die boten opgeslagen bij een particulier. De roeivereniging heeft inmiddels de beschikking over een roeivloot van ca. 12 boten en een botenwagen. RV de Meerij kan de botenloods in eigendom verwerven.

In de omgeving van Meerijstad zijn roeiverenigingen actief in Den Bosch (RV De Hertog), Oss-Macharen (AROSS), Cuijk-Katwijk (De Drie Provinciën), Eindhoven (Beatrix) en Hilvarenbeek (TOR), alsmede de studenten roeiverenigingen in Eindhoven (Thêta) en Tilburg (Vidar). Het subsidieverzoek zal regionaal worden afgestemd.

Beslispunten:

17. Het regionaal afstemmen van verzoeken voor het onderbrengen van nieuwe / nog niet aanwezige sporten

4 KWALITEIT VAN SPORTVELDEN EN TERREININRICHTING

De kennis en ervaring van onze sportveldbeheerders, externe adviseurs en keuringsinstanties liggen ten grondslag aan de kwaliteit van onze sportvelden en de daarbij behorende inrichting. In onze sportnota 'Meerijstad Sportief in Beweging' is in ambitie 3 als doelstelling vastgelegd "voldoende, kwalitatief goede en betaalbare voorzieningen". Dit betekent dat we de sportvelden tegen acceptabele kosten op een zo goed mogelijk onderhoudsniveau dienen te houden of te brengen.

Sportterreinen en terreininrichting

In dit hoofdstuk wordt de kwaliteit van de sportterreinen en de daarbij behorende inrichting besproken aan de hand van de resultaten van een nulmeting. De nulmeting is enerzijds gebruikt om een indruk te krijgen van de kwaliteit van het areaal en anderzijds voor het opstellen van een meerjarige onderhouds- en renovatieplanning (MJOP.) Tijdens de inspectie zijn enkele gemakkelijk te verhelpen, vaak plaatselijke, gebreken geconstateerd die geen directe aanleiding geven tot algehele vervanging of aanpassingen aan het jaarlijkse onderhoud. Deze gebreken kunnen met een eenmalige onderhoudsactie worden opgelost zonder dat dit leidt tot structurele aanpassingen in het onderhoud of in onderhoudskosten. Op knelpunten bij specifieke sportparken wordt afzonderlijk ingegaan. Afgesloten wordt met een algemene conclusie over de huidige kwaliteit van de sportparken.

Kleedaccommodaties

Dit masterplan gaat niet in op de kwaliteit van de kleedaccommodaties van de buitensport accommodaties. Het onderhoud hiervan is geregeld in het meerjarig onderhoudsplan van het gemeentelijk vastgoed.

De meeste kleedaccommodaties zijn in eigendom van de gemeente Meerijstad en worden verhuurd aan de verenigingen en zorgt de gemeente voor onderhoud en vervanging. Bij de sportharmonisatie zijn verenigingen in de gelegenheid gesteld om hun kleedaccommodatie over te dragen aan de gemeente of in eigen beheer te houden (bijv. met een recht van opstal). In eigen beheer betalen ze geen huur aan de gemeente en voeren ze zelf voor eigen rekening het onderhoud en de vervangingen uit. Op dit moment zijn er 2 verenigingen (SCMH en SV Olland) die hun kleedaccommodatie in eigen beheer onderhouden en vervangen.

De overige verenigingen met een eigen kleedaccommodatie hebben aangegeven hun kleedaccommodatie aan de gemeente over te willen dragen (met doorhaling van het recht van opstal) vanaf het moment dat hun gebouw is vervangen. Vanaf dat moment betalen ze huur aan de gemeente en draagt de gemeente zorg voor groot onderhoud en vervanging. Hiervan hebben inmiddels de verenigingen RKSv Rhode en MHC Sint-Oedenrode gebruik gemaakt.

4.1 Huidige situatie

In bijlage 2 (mjop) is de kwaliteit van de sportparken beschreven (peilmoment zomer 2021). Inmiddels zijn op sportvelden waar direct actie nodig was al met succes verbeteringen uitgevoerd. In deze paragraaf worden de monitoring van de kwaliteit en de bevindingen die specifieke aandacht behoeven per accommodatie beschreven.

Het hoofddoel van het gemeentelijk sportveldbeheer is het realiseren van goed speelbare velden. De kwaliteit van onze natuurgrasvelden staat onder druk door een pesticidenvrij beheer en veranderingen in het klimaat. In samenwerking met een expert op het gebied van (pesticidenvrij) sportveldenbeheer proberen we hierop te anticiperen. Hierbij zijn ecologische principes leidend bij de bestrijding van onkruid, ziekten en plagen.

Schijndelse methode

De afgelopen decennia is met veel inspanning de speelbaarheid van de sportvelden in Schijndel verbeterd. In het streven naar kwaliteitsverbetering is de Schijndelse methode

Bron: Fieldmanager

ontwikkeld. Binnen de voormalige gemeente Schijndel was men al jaren een voorloper op de chemische onkruidbestrijding. Door het jaarlijks “kaalslaan” van de grasmat met een speciale machine (Amazone klepelmaaier) worden de meeste onkruiden en het straatgras verwijderd en krijgt het nieuw doorgezaaide gras de maximale kans om zich te vestigen. Naast deze onderhoudsmaatregel worden bij het groot onderhoud ook andere technieken toegepast om ongewenste kruiden tegen te gaan zoals verticuteren, eggen en beluchten.

De Schijndelse methode is met succes ook voor de overige sportvelden in Meierijstad ingevoerd en heeft in vele gemeenten navolging gekregen (tot zelfs bij PSG in Parijs, zie foto). Na ongeveer 25 jaren gebruik van deze methode blijkt de natuur – met name door

Bron: Fieldmanager

klimateverandering – zich aan de
 bben en wordt er op diverse
 id aangetroffen. In de meeste
 eegbree is een onkruid dat goed
 ks de Schijndelse methode van
 vestigen. Het vermoeden is dat de
 aren en het daarmee gepaard
 t aan het aandeel weegbree in de

Droge plekken

Op diverse velden is droogteschade aangetroffen aan de randen van de natuurgrasvelden. Het vermoeden is dat de beregeningsinstallaties geen volledige dekking hebben aan de randen van het veld. De meeste natuurgrasvelden zijn standaard voorzien van 3 strengen met rondgaande sproeiers. Met deze opstelling kunnen er droge plekken ontstaan aan de randen die buiten het bereik van de sproeiers liggen. Met een opstelling bestaande uit 4 strengen, of een rondleiding met twee strengen is wel een sluitend beregeningsplan met voldoende overlap mogelijk.

Schade door engerlingen en emelten

Veel sportparken zijn omzoomd door bomen, struiken en hagen. Ideale nestplaatsen voor kevers

en langpootmuggen waarvan de larven hun weg naar de (warme) ondergrond van de natuurgasvelden vinden. Ondergronds richten de larven van kevers (engerlingen) en langpootmuggen (emelten) de primaire schade aan. Na groot onderhoud van de velden zijn deze larven uiteindelijk voedsel voor vogels die in de grond pikken en dassen en vossen die er rond lopen en al doende secundaire schade

Bron: Ekatop
(schade door engerlingen)

Onkruidbestrijding kunstgras en verharding

Bij de inspectie van de sportparken is er onkruid op zowel de sportvelden (m.n. randen) als de verhardingen aangetroffen. Het vermoeden is dat met name bij het dagelijks en periodieke onderhoud onvoldoende aandacht uitgaat naar de randen van de kunstgrasvelden. Hier verzamelen zich vuil en organische resten (blad), waardoor er op den duur een voedingsbodem voor onkruiden mos- en grasgroei in de kunstgrasmat ontstaat. Het kan ook zijn dat de randen onvoldoende worden meegenomen bij het borstelen of vegen van de velden.

Infill kunstgrasvelden

Voor het behoud van de kunstgrasvelden met infill is het van belang dat de infill gedurende het gehele jaar in voldoende mate aanwezig en gelijk verdeeld is. Op diverse kunstgrasvelden is een ongelijke verdeling aangetroffen en is op de intensief bespeelde delen te weinig infill aanwezig. De infill hoogte en verdeling verdient extra aandacht bij het onderhoud.

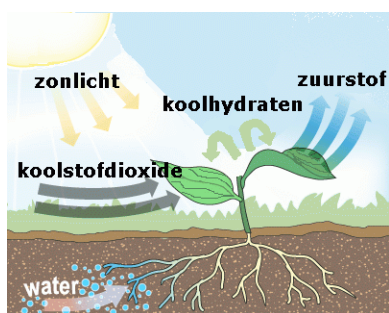
Bruine sportveldinrichting

Op veel sportparken is geconstateerd dat de inrichtingselementen zoals ballenvangers en leunhekwerken bruin zijn door het roestwater van de beregeningsinstallaties. Naast dat het een lelijk beeld geeft kan dit de kwaliteit aantasten. Het advies om de beregeningssproeiers zo af te stellen dat er zo min mogelijk water de sportinrichting raakt is opgevolgd. In veel gevallen is dit zonder aanpassingen aan de installatie niet te bereiken (voor nader advies beregeningsinstallaties zie onderdeel droge plekken).

Monitoring kwaliteit natuurgrasvelden

Bij de nieuwe aanpak is het van belang een goed inzicht te hebben en te houden van de kwaliteit van de toplagen. Voorheen werden de natuurgrasvelden eenmaal in de drie jaar bemonsterd door ISA-Sport inclusief een standaard onderhoudsadvies. In het meer jaren onderhoudsprogramma (MJOP) is de gehele kwaliteit van de sportaccommodaties in beeld is gebracht. Hierbij zijn de natuurgrasvelden visueel beoordeeld, echter zonder monsternamen, analyses of vastlegging van de opbouw van de velden. Gelet op de nieuwe onderhoudsinzichten en aanpak is hier wel behoefte aan. Om dit inzicht te verkrijgen en omdat de samenstelling van de toplagen langzaam veranderd door gebruik, onderhoud en mogelijke renovaties, is in het mjop meegenomen dat eenmaal in de drie jaar een mengmonster wordt gestoken van de bovenste 10 cm de toplaag en dat tevens de opbouw van het veld wordt vastgelegd. Het mengmonster wordt in het laboratorium geanalyseerd op de granulaire samenstelling inclusief enkele belangrijke parameters (pH, organische stof, lutum, kalk, M50).

De vastlegging van de profielopbouw is belangrijk omdat dit de basis is voor de onderhoudswerkzaamheden die uitgevoerd moeten worden. Zo kan men op basis van de dikte van de toplaag bepalen welke onderhoudswerkzaamheden ingezet kunnen worden. Op basis van de bewortelingsdiepte kan men bepalen met welke soorten men door zaait, welke onderhoudsmaatregelen voor beluchten nodig zijn of bijvoorbeeld het afstemmen van de hoeveelheid beregening. Om de profielopbouw vast te leggen zal er gewerkt worden met foto's van gatsboringen, voorzien van maatvoering van de bovenste 0,5 meter van het veld. Doorgaans heeft een veld eenzelfde opbouw en is 1 boring voldoende. De profielopbouw wordt samen met de beschrijving verwerkt in het digitale beheerpakket iAsset. Samen met de resultaten van analyses van de toplagen heeft de gemeente hiermee een goed inzicht in de huidige kwaliteit zodat het onderhoud hierop afgestemd kan worden.

Bron: wikiwijs.nl

Naast inzicht in de granulaire samenstelling van de toplagen is ook een analyse van de bemestingstoestand van de velden van belang. Dit wordt jaarlijks in het najaar uitgevoerd zodat we de hoeveelheid bemesting voor het opvolgende jaar kunnen bepalen en inkopen. De gegevens worden verwerkt tot een korte rapportage. In deze rapportage worden alle nieuwe inspectieformulieren als bijlage toegevoegd. De belangrijkste en meest opvallende bevindingen worden in de rapportage nader beschreven. De beoordeling van de buitensportaccommodaties vindt onder andere plaats op basis van de Beeldcatalogus Buitensportaccommodaties van het uitvoerende adviesbureau en het Kwaliteitshandboek Inrichting openbare ruimte van het CROW.

Monitoring kwaliteit kunstgrasvelden

In 2010 is een gebruiksnorm vastgesteld dat in het 8e gebruiksjaar van een kunstgras voetbalveld dat na 2010 is aangelegd een keuring plaatsvindt op de gebruiksnorm. De keuring moet worden uitgevoerd door een erkende keuringsinstantie zoals Kiwa ISA Sport, SGS Intron, Sportslabs of Ercat. De kosten voor de keuring zijn voor rekening van de eigenaar (veelal de gemeente). Als blijkt dat het veld niet voldoet moeten de gebreken worden hersteld. Als het veld wel voldoet dan krijgt de eigenaar 2 jaar goedkeuring om het veld voor competitie te gebruiken. In het 10e jaar moet er weer gekeurd worden en dan heeft de keuring slechts 1 jaar geldigheid. Elk jaar daarna moet het veld dus gekeurd worden.

Doorgaans worden de velden in Meierijstad na 10 of na 12 jaar vervangen. Bij onze inspecties in het kader van de MJOP beoordelen we visueel of de levensduur behaald gaat worden. Bij twijfel wordt vroegtijdig in het jaar de herkeuring ingepland om genoeg tijd te hebben voor eventuele herstelwerkzaamheden of vervanging voordat de competitie in september weer begint.

Verenigingsmonitor

In de verenigingsmonitor 2021 is de vitaliteit van onze sportverenigingen door het Mulier Instituut in beeld gebracht. Er zijn vier buitensportverenigingen die hebben aangegeven dat hun accommodatie (grotendeels) niet in goede staat is. Dit zijn BSV Starlights, RKVV Erp, DKV De Korfrakkers en Fietscrossvereniging D'n Urste. Het sportpark van BSV Starlights wordt komend jaar gerenoveerd en RKVV Erp en DKV De Korfrakkers worden op korte termijn ondergebracht in het Omnipark Erp. Fietscrossvereniging D'n Urste heeft een eigen accommodatie en heeft niet aangegeven waarom haar accommodatie niet in goede staat is.

Hengelsportvereniging Altijd Beet, Hondensportclub De Pijnhorst, MC De Jagers, TV Frisselstein en SV Fortuna '67 hebben aangegeven dat zaken als financiering, huur, onderhoud, beheer, exploitatie en privatisering van de accommodatie en/of het clubhuis (grotendeels) niet naar wens verlopen en/of niet helder zijn. De buitenaccommodatie van AV Fortuna '67 is in 2021 gerenoveerd. Hondensportclub De Pijnhorst, MC De Jagers en TV Frisselstein hebben een eigen accommodatie.

Consul

Door diverse ontwikkelingen heeft de KNVB per 1 juli 2022 de functie veranderd in een verenigingsfunctie. De verantwoordelijkheid voor de keuring bespeelbaarheid velden ligt vanaf 1 juli 2022 bij de thuis spelende vereniging. De vraag is of thuis spelende verenigingen willen en in staat zijn om te beoordelen of de sportvelden bespeelbaar zijn. Als gemeente staan wij voor de kwaliteit van onze sportvelden en is het belangrijk dat we daar juist bij slechte weersomstandigheden heel attent op zijn. Op dit moment is alleen voor de sportvelden in Schijndel de rol van consul via een oud-medewerker van de gemeente ingevuld.

4.2 Conclusies

Natuurgrasvelden

Ondanks dat er op sommige natuurgrasvelden onkruid is aangetroffen kan worden geconcludeerd dat de algehele kwaliteit van de natuurgrasvelden redelijk tot goed is. Zeker gelet op het feit dat door toepassing van de Schijndelse methode geen chemische onkruidbestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Met doorontwikkeling van de Schijndelse methode en een beperkte uitbreiding van het areaal onderhoudsmachines kan beter worden ingespeeld op klimaatveranderingen en de gewenste kwaliteit worden bereikt en gehandhaafd.

Jarenlange uitsluiting van chemische onkruidbestrijding heeft echter ook een keerzijde. Het onkruid kon daardoor niet geheel worden verwijderd en kreeg de gelegenheid zich te vermenigvuldigen. Het gevolg hiervan is dat sommige natuurgrasvelden eerder aan renovatie toe zijn, met name velden in de voormalige gemeente Schijndel waar al decennialang geen chemische onkruidbestrijding wordt toegepast..

Naast onkruid brengen ook emelten en engerlingen schade toe aan de grasmatten.

Kunstgrasvelden

De kwaliteit van de kunstgrasvelden is goed. In het kader van de Zorgplicht kunstgrasvelden is een QuickScan rapportage opgesteld. Hierin zijn ook enkele gerichte aanbevelingen gedaan omtrent het toepassen van fysieke maatregelen en het creëren van bewustwording.

4.3 Aanbevelingen

In onze doorlopende zoektocht naar kwaliteitsverbetering en -beheersing is contact gezocht met Ernst Bos, een expert op het gebied van sportgrasbeheer en volgen we de ontwikkelingen met betrekking tot kunstgrasvelden.

Natuurgrasvelden

Ernst Bos beschrijft in zijn 'Handleiding pesticidenvrij sportgrasbeheer' dat pesticidenvrij onderhoud en klimaatbestendige sportvelden vereisen dat het beheer is gericht op preventie en een proactieve aanpak van problemen in de grasmatt. Dit vraagt dat de beheerder inzicht heeft in natuurlijke processen, dat hij grasmatt en toplaag kan 'lezen', ongewenste ontwikkelingen tijdig signaleert en dan adequaat anticipeert en bijstuurt. De noodzaak tot bestrijding kan het beste zoveel mogelijk worden voorkomen. Bestrijden gaat vaak gepaard met verstorende ingrepen en kost extra inspanningen, tijd en geld. Regelmatig monitoren op voorkomen van onkruiden, ziekten en plagen helpt daarbij, maar vanuit de preventiegedachte is vooral de algemene staat van de grasmatt van belang.

Pesticidenvrij beheer en veranderingen in het klimaat vragen om aanpassingen in de planning van sportveldenonderhoud. Wanneer gematigde zomertemperaturen minder vanzelfsprekend worden kunnen verschillende werkzaamheden beter worden uitgevoerd in de natuurlijke groeiperioden van het gras, in voorjaar en nazomer. Dit zijn geschikte momenten om de grasmatt te prepareren voor perioden van hitte, droogte, kou en eventuele stress door ingrijpende onderhoudsmaatregelen. De aanpassingen kunnen in principe goed uitgevoerd worden met het landelijk gangbare arsenaal van onderhoudsmachines. Omdat meer rekening moet worden gehouden met natuurlijke processen in grasmatt en bodem, worden timing en machine instelling belangrijker. Vakmanschap en flexibiliteit in de uitvoering zijn noodzaak.

De best mogelijke grasmatt typeert zich door:

- Een gesloten, niet te dichte grasmatt
- Geschikte grassen voor specifiek sportgebruik
- Gezonde, goed ontwikkelde, diepe wortels
- Een vrij schraal en droog oppervlak.

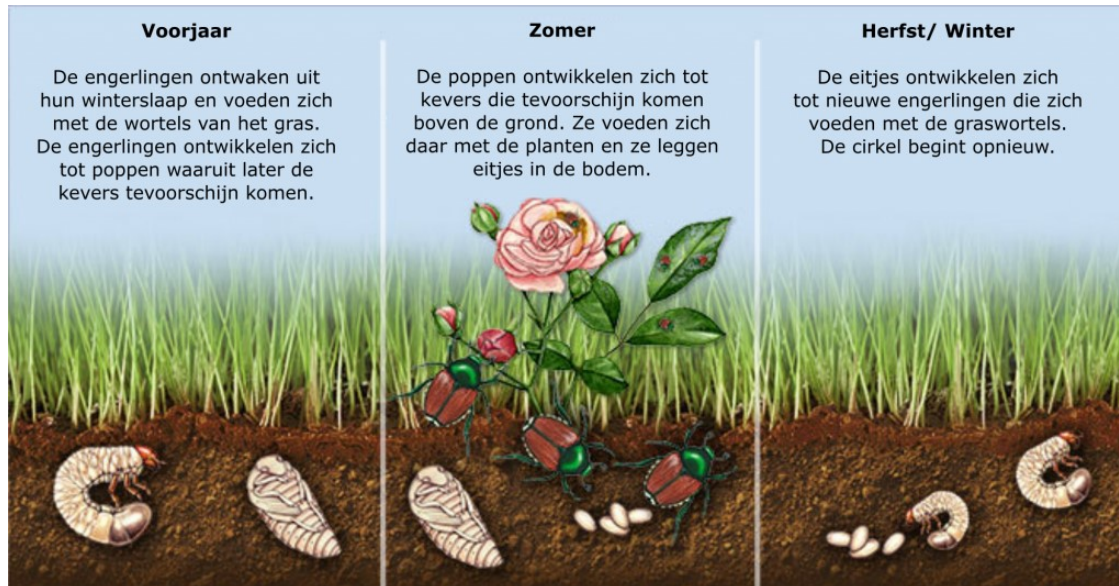
Bovenstaande aanbevelingen zijn overgenomen en worden binnenkort in een onderhoudsprotocol vastgelegd. Dit wil overigens niet zeggen dat er helemaal geen pesticiden meer nodig te zijn om onkruidarme velden te garanderen die voldoen aan de gestelde kwaliteitseisen. Aanbevolen wordt daarom om in het uiterste geval gebruik te maken van de wettelijk toegestane middelen. Concreet betekent dit dat het is toegestaan om Grote weegbree en Paardenbloemen met toegelaten herbiciden te bestrijden. De bestrijding is echter beperkt tot 20% van het areaal bespeelbare sportvelden per jaar.

Beperkte uitbreiding onderhoudsmachines

Om de doorontwikkeling van de Schijndelse methode (pesticidenvrij sportgrasbeheer) uit te kunnen voeren is een zeer beperkte uitbreiding van het arsenaal van onderhoudsmachines nodig. De uitbreiding met geschikte meetapparatuur en een doorzaaimachine is al verwerkt in het mjop. Met het grote areaal aan sportvelden in Meierijstad is het niet alleen financieel aantrekkelijk om de onderhoudswerkzaamheden in eigen beheer uit te voeren, maar kan dat vooral ook op het gewenste moment plaatsvinden. Aan deze timingsvoorwaarde kan een groenaannemer niet voldoen. Aanbevolen wordt het arsenaal aan onderhoudsmachines beperkt uit te breiden zodat het onderhoud op het juiste moment en tegen lagere kosten kan worden uitgevoerd.

Bij de onderhoudsplanning en kosten in de MJOP is uitgegaan van de doorontwikkelde en door gemeente zelf uit te voeren Schijndelse methode van onkruid-, ziekte- en plaagbestrijding, aangevuld met voldoende maatregelen als verticuteren, eggen en beluchten. Nieuwe velden of pas gerenoveerde velden hebben doorgaans in de eerste jaren meer last van onkruid en vragen mogelijk om aanvullende maatregelen. Extra maatregelen in het eerste jaar na aanleg zijn opgenomen in de renovatieplanning.

Bestrijding van emelten en engelingen

Grasvelden worden belaagd door een aantal insectengroepen. De meest bekende en gevreesde zijn de engelingen, de larven van blasprietige kevers, die ondergronds de wortels aantasten. Vooral in zeer kort gras zoals op greens, kunnen emelten schade veroorzaken door de vorming van kaalgevreten plekken. In het verleden werden deze insecten vooral bestreden met chemische middelen.

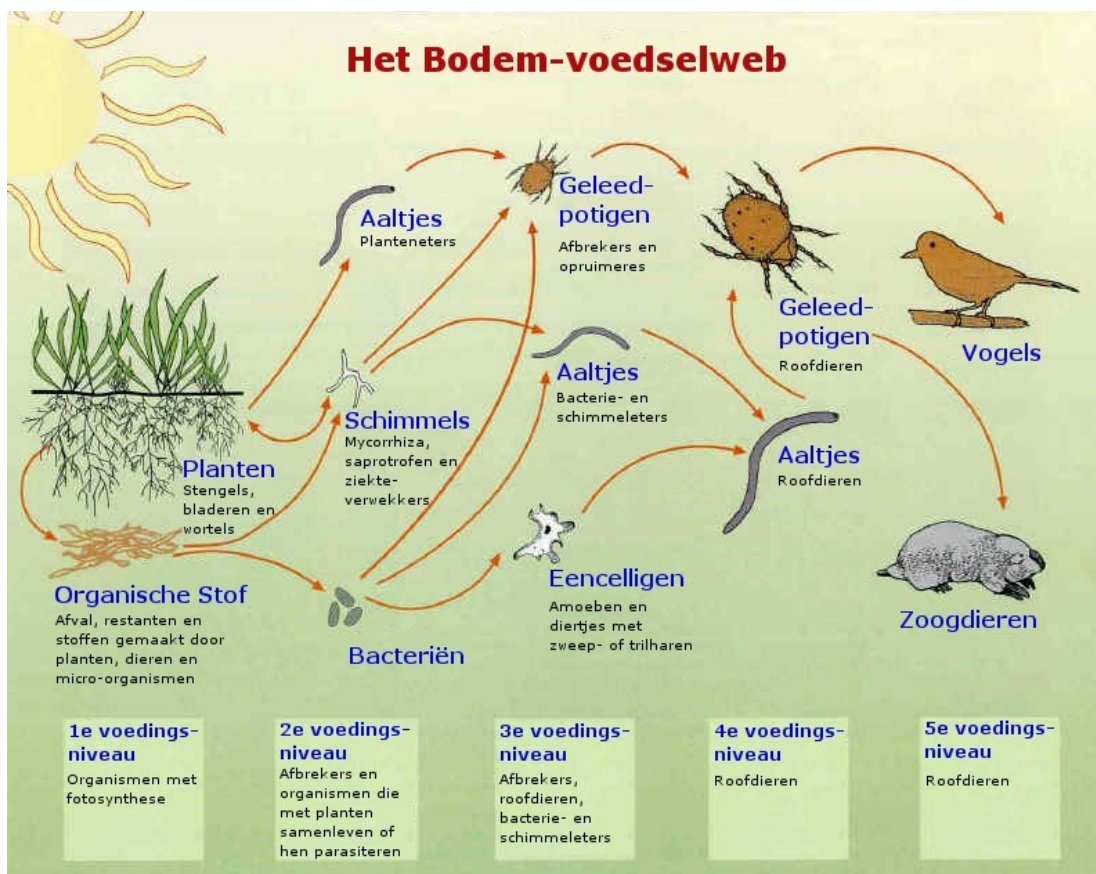
Sinds het verbod hierop wordt vooral ingezet op actieve biologische bestrijding met aaltjes.

Bron: *Plantenziektekunde.nl* (aaltje,

ontwikkelen op de bacteriemassa. Uiteindelijk verlaten de aaltjes de dode larve en gaan op zoek naar de overgebleven levende larven.

Het gebruik van aaltjes is een voorbeeld van actieve biologische bestrijding. Aaltjes, schimmels, bacteriën en virussen doden hun prooidieren niet onmiddellijk maar het verloop van de aantasting verloopt meestal vrij snel. Aaltjes geven een bacterie af in de insectenlarve. Na de beginnende ontwikkeling van de bacteriepopulatie sterft de larve. Op het moment dat de bacteriemassa de larve geheel opgevuld heeft, begint de aaltjespopulatie zich in de larve te

Bron: *Wageningen Universiteit*

Extremen leveren altijd stress op bij de plant, als het te nat is en zeker als het te droog is. De plant heeft moeite om te overleven, waardoor hij vatbaar is voor ziektes en plagen. Dat geldt ook voor engerlingen en emelten. Als de grasplant gezond is en een goed wortelstelsel heeft, overleeft hij het wel als een engerling er eens wat af vreet. Maar als er lange tijd extreme omstandigheden heersen en de wortelmassa afneemt, legt de plant eerder het loodje bij een plaag. Herstel en het in de hand houden van het evenwicht is een uitdaging voor de sportveldbeheerder

Kunstgrasvelden

De kwaliteit van de kunstgrasvelden wordt op basis van de kwaliteitseisen van NOC*NSF na 8 jaar en 10 jaar gemonitord. Voor deze cycli is gekozen omdat rond deze leeftijd het kwaliteitsverlies van kunstgrasmatten zichtbaar wordt. Daarnaast zijn in de Quicksan zorgplicht enkele gerichte aanbevelingen gedaan omtrent het toepassen van fysieke maatregelen om bodemverontreiniging door verspreiding van infill te voorkomen en het creëren van

bewustwording. Aanbevolen wordt om deze aanbevelingen op te pakken zodat het onderhoud ook blijft voldoen aan de Zorgplicht.

Het borstelen of vegen van de velden zijn onderhoudstaken die voornamelijk door de verenigingen worden uitgevoerd. Aanbevolen de verenigingen te blijven wijzen op de benodigde onderhoudsmaatregelen en te inventariseren of het juiste onderhoudsmaterieel wordt ingezet (borstels, veegdekken e.d.).

De landelijke ervaring is dat bij keuringen de norm van de shockabsorptie vaak net niet gehaald wordt op intensief bespeelde plekken. Dit kan voorkomen worden door intensiever onderhoud van die plekken. Om herkeuring of afkeuring vanwege die plekken te voorkomen wordt aanbevolen om het veld een goede onderhoudsbeurt te geven voorafgaand aan de keuring,

4.4 Kwaliteitszorgsysteem 2.0

NOC*NSF ontwikkelt in samenwerking met Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) en Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC) in opdracht van VWS een vernieuwd kwaliteit zorgsysteem (KZS). Omdat het KZS primair een aangelegenheid is voor de sport is NOC*NSF de aangewezen partij om dit systeem te beheren.

Binnen het KZS maken de verschillende stakeholders afspraken over de kwaliteit en veiligheid van sportaccommodaties en procedures om die kwaliteit en veiligheid te waarborgen voor eigenaren van sportaccommodaties. Het nieuwe KZS maakt de juiste informatie beter en sneller toegankelijk en versnelt het proces tot certificering. Dit resulteert in een goede, veilige en toekomstbestendige sportinfrastructuur en daar profiteert de gehele sportbranche van. Het nieuwe systeem en het beheer daarvan heeft voor de gemeente wel financiële gevolgen. Er is gekozen voor een eenvoudig financieringsmodel met twee inkomstenbronnen (account- en licentie fee).

De huidige voorschriften zijn opgesteld op een technisch detailniveau en schrijven daarmee een strikt gedefinieerde oplossing voor. Het nieuwe KZS vereenvoudigt het aantal voorschriften en gaat uit van de prestatie. Wanneer een opdrachtgever een buitensportaccommodatie wil realiseren heeft hij met het nieuwe KZS de volgende mogelijkheden:

- In aanbestedingen de richtlijnen en aanbevelingen van sportinfrastructuur van toepassing stellen. Hiermee is de constructiedikte, het onderbouw materiaal en het fundatie materiaal gewaarborgd zoals we dat in de huidige systematiek kennen;
- Beschrijven van de te bouwen constructie incl. eventuele drainage op basis van onderzoek naar de huidige bodemgesteldheid. Hier kunnen veel innovatieve oplossingen uit voortkomen die civieltechnisch getoetst zijn. In de praktijk dient de opdrachtgever door te geven aan sportinfrastructuur dat hij zich ervan vergewist dat hij afwijkt van de richtlijnen. Ook dienen alle constructielagen in de praktijk aan de prestatie-eisen stabiliteit en waterdoorlatendheid te voldoen;
- De ontwerpvrijheid (inclusief bijbehorende risico's en verantwoordelijkheden) bij een derde partij (ingenieursbureau of aannemer) leggen. De derde partij kan vervolgens kiezen uit een van bovenstaande methoden.

Uitgangspunten:

1. Door ontwikkelen van de 'Schijndelse methode'
2. Beperkte uitbreiding van het arsenaal van onderhoudsmachines
3. Plaagbestrijding (engerlingen en emelten) met biologische aanpak
4. Indien nodig wettelijk toegestane bestrijdingsmiddelen gebruiken
5. Sluitend beregeningsplan met voldoende overlap op elk sportpark

Beslispunten:

18. Aansluiten bij het landelijk kwaliteitszorgsysteem 2.0

5 MEERJAREN ONDERHOUDSPLAN (MJOP)

Uitgangspunt van dit masterplan is behoud van bestaande buitensportvoorzieningen. Hiervoor is voor de sportterreinen en daarbij behorende inrichting een meerjaren onderhoudsplan (mjop) opgesteld voor een periode van 20 jaren, met een doorzicht voor 40 jaren.

Het mjop buitensport heeft geen betrekking op het onderhoud van de kleedaccommodaties van de buitensportverenigingen. Dat is geregeld in het mjop van het gemeentelijk vastgoed. Voor de vervanging van de kleedaccommodaties zijn geen kosten opgenomen in het MJOP voor het gemeentelijk vastgoed. Voorstellen voor te vervangen gebouwen, alsmede voor nieuwe of uitbreiding van buitensportvoorzieningen, worden aan de raad voorgelegd.

Het doel van het MJOP is inzicht krijgen in de benodigde onderhouds- en renovatie werkzaamheden van de sportparken in de gemeente Meierijstad voor de komende 20 jaar. Met een planning wordt inzichtelijk op welke termijn onderhoud en renovatie nodig is. Het rapport geeft daarnaast inzicht in de kosten die hier mee gepaard gaan.

De MJOP is een dynamisch document. Dat wil enerzijds zeggen dat de rapportage actueel gehouden dient te worden middels jaarlijkse inspecties van de kwaliteit van de buitensport accommodaties. Anderzijds omdat de opgenomen planningen en onderhoudskosten afhankelijk zijn van meerdere factoren dan alleen de technische benadering. Politieke afwegingen omtrent accommodatiebeleid of onderhoudskosten kunnen leiden tot aanpassingen en veranderingen in de na te streven kwaliteit en de renovatieplanning. Alle opgenomen prijzen en jaartallen voor renovaties of vervangingen moeten dan ook als richtinggevend worden beschouwd en niet als absoluut.

5.1 Beheerstrategie

Momenteel worden de sportvelden onderhouden door de gemeente Meierijstad ondersteund door een aannemer. Met deze aannemer is een raamcontract afgesloten voor het onderhoud van de sportvelden voor de perioden 2022-2025. Naast de inzet van de aannemer wordt de gemeente ondersteund in het beheer door de vrijwilligers van de verenigingen.

Een deel van de onderhoudstaken wordt door de vrijwilligers van de verenigingen uitgevoerd. De gemeente heeft een lijst met werkzaamheden opgesteld die men tegen een act prijs van de aannemer mag uitvoeren. De 'kruisjeslijst' is gekoppeld aan het huurcontract en is voor alle verenigingen gelijk. De werkzaamheden die hiervoor in aanmerking komen betreffen voornamelijk eenvoudige onderhoudswerkzaamheden aan groenvoorzieningen maar ook kleine reparaties, vervangingen en het opruimen van zwerfafval. Alle onderhoudswerkzaamheden aan de sportvelden en ondergronden worden door de gemeente en of de aannemer uitgevoerd. Per vereniging is dus vastgelegd welke onderhoudstaken worden uitgevoerd en welke vergoeding hier tegenover staat. De zelfwerkzaamheid wordt eenmaal per jaar bijgesteld.

5.2 Regulier onderhoud

Natuurgrasvelden

De gemeente past al jaren geen chemische onkruidbestrijding meer toe op de natuurgrasvelden. Dit komt voornamelijk door het toepassen van de Amazone klepelmachine die tijdens groot onderhoud wordt ingezet voor het verwijderen van het onkruid ('Schijndelse methode'). In hoofdstuk 4 is aanbevolen om deze methode te blijven toepassen. Het is hierbij belangrijk dat de kennis en ervaring met deze machine behouden blijft en dat de gemeente dit in eigen beheer blijft uitvoeren. Een verkeerd gebruik van de machine kan al snel leiden tot een slechte kwaliteit van de natuurgrasvelden. Door dit en andere belangrijke onderdelen van het groot onderhoud in eigen

beheer te blijven uitvoeren kan men tijdig inspelen op veranderende (weers)omstandigheden en blijft de kwaliteit van de natuurgrasvelden op peil ondanks de toenemende druk van onkruid.

Onderhoudstaken Meierijstad

De verdeling van de onderhoudstaken op de sportvelden binnen de gemeente Meierijstad is goed te noemen. De gemeente voert zelf een deel uit van het onderhoud waarmee het mogelijk is de kwaliteit op peil te houden. Door deze eigen inzet zijn er voldoende sturingsmogelijkheden en is men niet (te) afhankelijk van derden. Voor bepaalde hoogfrequente of specifieke onderhoudstaken wordt een aannemer ingeschakeld. Hierdoor kan de gemeente de kosten voor deze werkzaamheden laag houden en gebruik maken van de kennis en schaalgrootte van de aannemer.

Onderhoud gemeentelijk groen

De gemeente geeft de verenigingen de kans om zelf bij te dragen aan het onderhoud. Dit vergroot de betrokkenheid en levert de vereniging een financieel voordeel op. Doordat de verenigingen de zelfwerkzaamheid elk jaar opnieuw kunnen vastleggen en inplannen kan de gemeente tijdig inspelen op veranderingen in het onderhoud. De gemeente kan hiermee de trend dat het aantal vrijwilligers bij de verenigingen afneemt goed opvangen. Aanbevolen wordt om deze verdeling van taken aan te houden en bij te sturen waar mogelijk. Aandachtspunt bij deze aanpak is de samenwerking tussen de gemeente, verenigingen en de aannemer. Hoe beter men op de hoogte is van het onderhoud dat wordt uitgevoerd, de gewenste kwaliteit en de wijze waarop dit moet worden uitgevoerd hoe beter het eindresultaat is.

Informatie delen

Om de samenwerking en informatieverstrekking gemakkelijker te maken zijn er tal van hulpmiddelen denkbaar. In dit kader is ook gesproken over het inzetten van specifieke software ten behoeve van de sportvelden waarbij men inzicht heeft in het onderhoud, de planning en waarmee men een melding kan doen. Dergelijke software kan ook gebruikt worden voor het vastleggen van nadere informatie van de sportvelden die door de betrokken partijen eenvoudig kan worden opgezocht en gebruikt. Denk hierbij aan keuringsrapporten, resultaten analyses, zelfwerkzaamheid vereniging, maar ook zaken als locatie van ondergrondse infra als drainage en berekening.

De gemeente Meierijstad beschikt reeds over software waarin het areaal met aanvullende informatie van de sportparken is opgeslagen. Geadviseerd wordt om nader te onderzoeken of dit systeem kan worden uitgebreid om de samenwerking tussen de beheerende partijen (gemeente, vereniging, aannemer) nog beter te maken.

Klimaatverandering

Het veranderende klimaat heeft een belangrijke invloed op het onderhoud van sportvelden. De klimaatscenario's die door de overheid worden gehanteerd, voorspellen meer hevige regenbuien en langere periodes van droogte. Bij hevige regenval is het van belang dat de velden over een goed functionerend drainagestelsel en een geschikte toplaag beschikken, zodat het water de kans krijgt snel weg te trekken en trainingen en wedstrijden niet hoeven te worden afgelast. Ook de directe omgeving van de velden moet voldoende kunnen afwateren. Bij langdurige droogte is het van belang dat natuurgrasvelden beschikken over goed functionerende beregeningsinstallaties met een volledige dekking van het beregeningsschema. Ook kan in deze periodes middels peilgestuurde drainage onnodige waterafvoer worden voorkomen. Naast de hoeveelheid water is het in deze periodes ook extra belangrijk om de kwaliteit van het water te waarborgen om goede grasgroei te behouden. De gemeente Meierijstad is ook op dit gebied vooruitstrevend. Op sportpark De Neul zijn diverse duurzame technieken toegepast uit het concept 'Blauwe

Sportparken' zoals; peilgestuurde drainage, wateropvang onder kunstgrasvelden en hergebruik van opgevangen water voor een natuurgrasveld.

In de renovatieplanning en -kosten zijn eventueel benodigde toekomstige verbeteringen en duurzame investeringen in dit kader nog niet opgenomen. Aanbevolen wordt om de ontwikkelingen op het gebied van klimaatverandering in de gaten te houden en ervaring op te blijven doen met nieuwe technische mogelijkheden, om in de toekomst goed te kunnen inspelen op veranderende omstandigheden.

Kunstgrasvelden

In de sportnota is vastgelegd dat we het gebruik en het onderhoud van de gemeentelijke kunstgrasvelden strak gaan monitoren om de verwachte levensduur van de velden te kunnen garanderen. Het onderhoud en de vervanging van de kunstgrasvelden is verwerkt in het MJOP buitensport.

Het onderhoud van de kunstgrasvelden is een gecombineerde opgave waarbij gemeente, aannemer en de vereniging betrokken zijn. Het specialistische onderhoud ligt bij de aannemer en is direct gekoppeld aan de afgegeven garantie voor het veld. Er wordt een aflopende garantie afgegeven door de aannemer die het veld heeft aangelegd, indien deze partij ook het jaarlijkse specialistische onderhoud mag uitvoeren. De taken en verantwoordelijkheden hierbij worden dan ook vastgelegd in een onderhoudscontract zodat alle betrokken partijen weten waar ze aan toe zijn. De partij die het kunstgrasveld heeft aangelegd kan het onderhoud dan ook optimaal afstemmen passend bij het aangelegde veld. Onderdeel van de garantie en het onderhoudscontract is een jaarlijkse rondgang en het opstellen van een inspectierapport. Hiermee kan het onderhoud naar behoefte worden bijgesteld en kan de aannemer zijn garantie gestand blijven doen. Geadviseerd om deze verdeling zo te houden omdat op deze wijze ook aanspraak kan worden gemaakt op de garantie indien dat nodig is.

Een relatief groot deel van het onderhoud van de kunstgrasvelden ligt bij de verenigingen. Het aantal vrijwilligers dat beschikbaar is om het onderhoud uit te voeren is al jaren dalende. We adviseren om de verenigingen voldoende te faciliteren en te informeren om de kwaliteit van de kunstgrasvelden te kunnen behouden. Hierbij kan gedacht worden aan het beschikbaar stellen van borstels- en veegdekken, ondersteuning in de kosten van benodigd materieel (b.v. kleine trekker), bladblazers etc. Daarnaast kan men actief de verenigingen informeren over de wijze waarop het onderhoud uitgevoerd moet worden. Dit kan bijvoorbeeld samen met de aannemer die het specialistisch onderhoud uitvoert.

De hoeveelheid en verdeling van het infill is soms lastig te zien met het blote oog. Bij de nulmeting is echter geconstateerd dat de infill hoogte en de verdeling extra aandacht verdient bij het onderhoud. Aangezien het vegen en borstelen de taak is van de vereniging adviseren we om elke vereniging die beschikt over kunstgrasvelden met infill te voorzien van een infill meter. Naast de infillmeter wordt geadviseerd om de personen die betrokken zijn bij het onderhoud een korte instructie te geven over het gebruik van de infill meter in combinatie met eventueel benodigde aanpassing van het borstelen en vegen.

Aangezien veel gemeenten kiezen voor kurk wordt kurk schaarser en zijn de prijzen gaan stijgen. Grofweg zit deze tussen de € 1.800,- en € 2.000,- per ton. In onze onderhoudscontracten is een prijs per ton afgegeven van € 1.875,- waarbij uitgegaan wordt van 2,5 ton aanvullen per jaar. Jaarlijks kost dat dus € 4.687,5 per veld. Belangrijk is dus dat er op basis van meting in het veld wordt bepaald of 2,5 ton ook nodig is. Dit kan het best worden gedaan nadat er geborsteld is en de kurk dus goed verdeeld is.

Kunstgras voetbalvelden dienen acht jaar na certificering te worden gekeurd op de gebruiksnorm. Deze keuring moet vervolgens iedere twee jaar worden herhaald en is verwerkt in het MJOP.

Zorgplicht

Op 14 november 2019 heeft de Branchevereniging Sport en Cultuurtechniek (BSNC) het nieuwe zorgplichtdocument aangeboden aan de plaatsvervangend Directeur Sport van VWS. In het Zorgplichtdocument staan aanbevelingen voor het milieuverantwoord toepassen van materialen bij de aanleg, onderhoud en renovatie van kunstgrasvelden. De aanbevelingen gaan vooral over de maatregelen ter voorkoming van de verspreiding van zink uit rubbergranulaat van banden naar het milieu en de verspreiding van instrooirubber en vezels buiten het kunstgrasveld. Daarnaast gaan de aanbevelingen in op de wettelijke verplichtingen die voortvloeien uit het Besluit bodemkwaliteit bij het toepassen van grond en bouwstoffen. De zorgplicht is opgenomen in artikel 13 van de Wet bodembescherming (Wbb). De zorgplicht houdt in dat verontreiniging of aantasting van de bodem (grond en grondwater) moet worden voorkomen. De zorgplicht schrijft voor dat de directe gevolgen van bodemverontreiniging moeten worden beperkt en zoveel mogelijk ongedaan moeten worden gemaakt. Om aan de zorgplicht te voldoen kan het noodzakelijk zijn aanvullende onderhoudsmaatregelen te treffen of extra voorzieningen aan te leggen om verspreiding van rubber naar de omgeving te voorkomen.

Parallel aan deze MJOP is een QuickScan zorgplicht uitgevoerd. Hiervan is een separate rapportage opgesteld, waarin alle extra voorzieningen zijn opgenomen in het kader van de zorgplicht. Naast de voorzieningen zijn ook de kosten van deze voorzieningen hierbij in beeld gebracht. Het uitgangspunt in deze MJOP is dat deze voorzieningen op korte termijn (medio 2022) worden aangebracht. Ook het onderhoud en de vervangingen van deze voorzieningen zijn opgenomen in deze MJOP.

5.3 Uitgangspunten MJOP

Aan de hand van het jaar van aanleg of renovatie is een renovatieplanning met bijbehorende kostenraming opgesteld voor een periode van 20 jaar. In het geval er geen jaar van aanleg of renovatie bekend is (m.n. bij natuurgrasvelden) is op basis van de aangetroffen kwaliteit en na overleg met de beheerder een jaartal als uitgangspunt genomen.

Er is in de planning een onderscheid gemaakt tussen drie vervangingstermijnen:

- 0 tot 2 jaar Kort
- 3 tot 5 jaar Middellang
- Meer dan 5 jaar Lang.

Het exacte jaar binnen de vervangingstermijn, waarin de vervanging plaats moet vinden is afhankelijk van de resultaten uit inspecties, budgettaire mogelijkheden en politieke afwegingen.

De renovatieplanning moet dan ook gezien worden als een dynamisch document dat elk jaar moet worden bijgesteld.

De renovatiekosten zijn doorgerekend en toegevoegd aan de planning. Er is tevens een doorkijk voor de komende 40 jaar gemaakt, zodat de renovatiekosten met een afschrijvingstermijn boven de 20 jaar in de jaarlijkse totaalbedragen worden meegenomen.

De kosten zijn bepaald met behulp van kengetallen, aangevuld met ervaringsgetallen en zijn van het prijspeil 2022. De prijzen moeten in de toekomst jaarlijks worden geïndexeerd. De gebruikte kengetallen zijn vastgesteld op basis van gemiddelde prijzen uit aanbestedingen en opgaves van leveranciers. Btw, voorbereidings-, advies- en toezichtkosten (VAT) en onvoorziene kosten zijn afzonderlijk weergegeven.

De prijzen zijn opgebouwd uit renovatiekosten (technische werkzaamheden), VAT en een post onvoorziene. De technische werkzaamheden zijn afgestemd op het betreffende onderdeel en zijn erop gericht om een volledige renovatie uit te voeren. Dit is enerzijds gebaseerd op de informatie

van de inspecties en anderzijds op de beschikbare informatie. Hierbij dient speciale aandacht uit te gaan naar de kunstgrasconstructies.

Aanpassen beregeningsinstallaties

Uit de nulmeting en het overleg met de sportveldbeheerders is gebleken dat een groot deel van de beregeningsinstallaties op de natuurgrasvelden geen optimale dekking hebben. In de jaren met droge zomers ontstaan droge plekken aan de randen die zorgen voor extra onderhoud en een afname van de kwaliteit. Aangezien de verwachting is dat deze droge zomers steeds vaker gaan voorkomen wordt geadviseerd om op de korte termijn (< 3 jaar) minimaal de automatische beregeningsinstallaties van de hoofdvelden aan te passen. Bij deze velden is over het algemeen de droogteschade het grootst en voor de verenigingen ook het meest hinderlijk.

Voor de overige natuurgrasvelden wordt aanbevolen de aanpassing van de installaties mee te nemen bij de geplande renovaties. In de huidige renovatieplanning is rekening gehouden met incidentele vervangingen van beschadigde sproeiers bij het jaarlijks onderhoud en met een volledige renovatie gelijktijdig met het vervangen van de drainage van een natuurgrasveld (eenmaal in de 30 jaar).

Om de benodigde kosten voor het aanpassen van de beregeningsinstallaties op de hoofdvelden in beeld te brengen dient nader onderzoek te worden gedaan naar de verschillende type installaties op de sportparken.

Kunstgrasconstructies

Een onjuiste aanname hierbij leidt al snel tot geheel andere renovatiekosten. De nauwkeurigheid van deze getallen hangt voor het grootste deel af van het juiste inzicht in de sporttechnische of milieukundige herbruikbaarheid van de toegepaste bouwstoffen. Alle beschikbare informatie over de kunstgrasconstructies is in het kader van de MJOP verzameld in een database. Aan de hand van deze lijst met gegevens is een onderzoeksvoorstel gemaakt om nader onderzoek te doen naar de sporttechnische kwaliteit en de milieukundige kwaliteit. Zo kan een bouwstof in de onderbouw van een kunstgrasveld vervuild zijn geraakt door uitloging van zink of PAK's uit de SBR infill. Dit kan leiden tot eerdere vervanging en dus hogere kosten. Het kan ook voorkomen dat bepaalde sporttechnische normen zijn veranderd, waardoor bouwstoffen niet meer toegepast kunnen worden. Hierdoor dient de levensduur van de bouwstof te worden bijgesteld met als resultaat hogere kosten.

Als de gemeente geen enkele risico wil lopen ten aanzien van onjuiste aannamen en onverwachte renovatiekosten in de toekomst, dan moet alles wat niet bekend is onderzocht worden. Dit zou betekenen dat een groot deel van de kunstgrasvelden opengesneden moet worden om de benodigde monsters te kunnen nemen. De onderzoekskosten lopen hierdoor waarschijnlijk onevenredig op en de luiken in de kunstgrasvelden kunnen voor overlast zorgen. Dit is niet wenselijk voor de gemeente. Geadviseerd wordt dan ook de volgende uitgangspunten aan te houden bij het onderzoeksvoorstel:

- Bij een SBR ingestrooid kunstgrasveld waarbij rubber is toegepast in de onderbouw is er een verhoogde kans op uitloging van zink en PAK's en wordt er milieukundig onderzoek uitgevoerd om te beoordelen of er sprake is van uitloging.
- Bij een SBR ingestrooid kunstgrasveld waarbij geen rubber is toegepast in de onderbouw (bv. E-bodemas of lava) is er nog steeds kans op uitloging, maar is het aannemelijk dat de sporttechnische laag in combinatie met de zandonderbouw een eventuele uitloging voldoende opvangt. Bij deze velden wordt er bij de eerstvolgende vervanging conform de renovatieplanning rekening gehouden met milieukundig onderzoek van deze lagen. De kosten van dit onderzoek zijn opgenomen in de renovatieplanning.

- Bij de sporttechnische lagen van lava/rubber wordt in de MJOP uitgegaan van een levensduur van maximaal 20 jaar. Bij renovatie kan bekeken worden of deze laag nog toegepast mag worden (normen) en of de kwaliteit voldoende is voor nog eens 10 jaar. De onderzoekskosten worden meegenomen in de renovatieplanning bij de eerstvolgende renovatie. Deze lagen worden dus niet vooraf onderzocht.
- Sporttechnische lagen van zand/steagran/rubber (inclusief lava) worden direct bij de eerstvolgende renovatie vervangen omdat deze sporttechnisch niet meer voldoen. In de renovatieplanning is, bij de eerstvolgende renovatie, rekening gehouden met milieukundig onderzoek vanwege de kans op uitloging van zink en PAK's. Deze lagen worden dus niet vooraf onderzocht.
- Sporttechnische lagen van E-bodemas komen in aanmerking voor hergebruik. Uitgangspunt bij de MJOP is een levensduur van 20 jaar. Bij de eerstvolgende renovatie wordt wel milieukundig onderzoek ingezet naar een eventuele uitloging in de zandonderbouw.

Bovenstaande onderzoeken zijn puur gericht op de constructies. Verspreiding van infill naar de omgeving van de velden en mogelijke verontreiniging/ uitloging naar milieu is hierin niet meegenomen.

5.4 Nieuwe ontwikkelingen

In deze paragraaf worden enkele aanbevelingen gedaan ten aanzien van nieuwe ontwikkelingen op het gebied van aanleg en onderhoud van sportvelden.

5.4.1 Natuurgras

Robotmaaiers

Binnen het onderhoud van natuurgras sportvelden is een duidelijke trend zichtbaar van de toename van maairobots. De kosten van de robots zijn gedaald en de technische mogelijkheden zijn verbeterd ten opzichte van enkele jaren geleden. De gemeente Meierijstad heeft al ervaring opgedaan met maairobots op enkele sportvelden. De maairobots zorgen voor een strak maaibeeld, er kan bijna altijd gemaaid worden en er is geen schade door insporing van traditionele maaimachines.

Een bijkomend voordeel is de CO2 besparing die hierdoor ontstaat. Bij het traditionele maaien van het veld zelf ontstaat niet alleen meer CO2 maar ook het transport van en naar de velden (circa 45-50 keer per jaar) zorgt voor extra CO2 uitstoot. De gemeente Meierijstad heeft besloten om in het nieuwe onderhoudsbestek robotmaaiers voor te schrijven.

Naast maairobots zijn er momenteel pilots met sensoren in het veld die het vochtgehalte meten en daarmee de beregening beter kan worden afgestemd op de behoefte van de grasplant. Hiermee kan waterverspilling worden tegengegaan en ontstaat er een betere doorworteling in de grasmatten. Zeker gelet op het veranderende klimaat met drogere zomers kan een dergelijke techniek voorkomen dat de kwaliteit van de grasvelden afneemt.

Blauwe sportparken

Binnen het concept Blauwe sportparken heeft de gemeente Meierijstad samen met Waterschap de Dommel diverse nieuwe technieken toegepast en ontwikkeld. De technieken zijn gericht op het vasthouden, infiltreren en hergebruiken van hemelwater. Hiermee loopt de gemeente niet alleen voorop in deze ontwikkeling maar draagt het ook bij aan de invulling van rijks- en provinciaal beleid ten aanzien van het klimaatbestendig en water robuust inrichten (b.v. Deltaplan ruimtelijke adaptatie). We adviseren dan ook te blijven bijdragen aan deze ontwikkeling en dit verder uit te

dragen, zodat dergelijke concepten ook door andere gemeenten kunnen worden toegepast en de markt gestimuleerd wordt hierin te investeren en te ontwikkelen.

5.4.2 Inkoopstrategie kunstgras

Uitgangspunt voor de doorontwikkeling van kunstgrasvelden is circulair denken. In samenwerking met de kunstgrasbranche willen we hoogwaardige voetbalvelden blijven ontwikkelen die qua speleigenschappen aan onze hoge kwaliteitseisen voldoen en waarmee voetbalverenigingen tegelijk actief kunnen bijdragen aan een duurzame toekomst. Onderstaand enkele ontwikkelingen die we nauwgezet blijven volgen.

Kunstgrasvelden met performance-infill

Zeer waarschijnlijk wordt de verkoop van alle infill op basis van polymeren binnen 10 jaar verboden. Op korte termijn wordt daarover meer duidelijkheid verwacht vanuit de EU-commissie.

Kunstgrasvelden zonder performance-infill

Eén van de laatste ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid zijn de zogeheten non-infill-velden: kunstgrasvelden zonder performance-infill. Leveranciers verwachten dat deze velden de toekomst hebben en zijn volop bezig met de ontwikkeling daarvan in nauwe samenwerking met zowel de KNVB als met betrokken gemeenten en verenigingen. De verwachting is dat op korte termijn op diverse pilotlocaties kunstgrasvoetbalvelden zonder performance-infill zullen worden aangelegd om de innovatie aan allerlei criteria te testen. Met de resultaten daarvan worden de velden net zo lang doorontwikkeld tot ze voldoen aan de strenge kwaliteitseisen die worden nagestreefd.

Inkoopstrategie

In onze inkoopstrategie kunnen we inspelen op bovenstaande ontwikkelingen. Tot nu toe wordt de aanleg van kunstgrasvelden vaak meervoudig onderhands aanbesteed. Via pilots wordt de markt dan uitgedaagd tot ontwikkelingen richting klimaatadaptieve circulaire kunstgrasvelden. De markt ontwikkelt zich echter snel in de richting van duurzamere oplossingen op het gebied van kunstgrasvelden. Binnen afzienbare tijd zal het moment zijn aangebroken waarbij in aanbestedingen rekening wordt gehouden met duurzaamheid en klimaatadaptatie.

Een idee is om in regionaal verband de opdrachtgever en opdrachtnemers in de voorbereiding van de aanbesteding samen een ontwikkeltraject te laten doorlopen. In dit traject zijn er twee toepassingsmomenten.

Ten eerste is er de realisatie van een kleiner prototype kunstgrasveld (bijv. de buurt trapveldjes), met de innovatie waarmee is ingeschreven. Daarop volgt een pilotveld dat ook voldoet aan de sporttechnische eisen. Bij een geslaagde innovatie komt het consortium terecht in het commerciële traject, waarna er een raamovereenkomst voor meerdere jaren wordt opgesteld voor de aanleg van het totale volume kunstgrasvelden.

Uit een marktconsultatie van de gemeente Amsterdam blijkt dat de marktpartijen over het algemeen geloven in samenwerking. Ze vinden dat samenwerking nodig is om sneller innovaties te kunnen doorvoeren bij toekomstige sportvelden. Ze kunnen echter nog niet precies aangeven hoe ze die samenwerking voor zich zien zolang de specifieke uitvraag niet bekend is. Ook het uiteindelijke volume is nog niet bekend. Dat hangt onder meer af van de contractperiode die bestuurlijk wordt gekozen en of een gezamenlijke inkoop met omliggende gemeenten kan worden opgezet. Een raamcontract van vier jaar is mogelijk, maar een contractperiode van acht of tien jaar is waarschijnlijk gunstiger voor een langdurige, opbouwende samenwerking.

De tweede stap is een kaartanalyse. Hierin zijn de locaties van de velden te zien, met de problematiek die er per plek speelt. Het totale volume zal niet in zijn geheel bestaan uit innovatieve velden. Een deel van het volume betreft reguliere vervanging, maar wel volgens de moderne standaarden. Gemiddeld genomen worden de velden dus wel duurzamer. Niet op alle locaties zijn innovatieve oplossingen nodig. Daarvoor is een kaartanalyse nodig, waarop alle velden zichtbaar zijn met de knelpunten en behoefte per locatie. Dit kan variëren van een krattensysteem voor klimaatadaptief waterbeheer tot enkel een innovatie op het gebied van circulaire materialen. Deze kaartanalyse wordt openbaar gemaakt bij de start van de aanbesteding, zodat alle marktpartijen zich kunnen oriënteren.

5.5 Financiële indicatie

Voor het mjop is een renovatieplanning opgesteld. Deze maakt een onderdeel van het mjop (bijlage 2). De planning geeft voor alle velden en inrichtingselementen weer op welk(e) moment(en) vervanging of renovatie noodzakelijk is om een voldoende kwaliteitsniveau voldoende te handhaven of te verkrijgen. Als het veld en de bijbehorende inrichtingselementen nagenoeg op hetzelfde moment vervangen of gerenoveerd moeten worden, dan zijn deze werkzaamheden tegelijkertijd ingepland om de efficiëntie te vergroten.

Kostenraming

Alle opgenomen prijzen en jaartallen voor renovaties of vervangingen moeten als richtinggevend worden beschouwd en niet als absoluut. De geraamde kosten zijn gebaseerd op de in 2022 geldende prijzen voor materialen en arbeid. Het is mogelijk dat de prijzen na verloop van tijd niet meer aansluiten bij de prijzen van de markt. De recente mondiale ontwikkelingen zullen daar zeker van invloed op zijn.

De onderhouds- en vervangingskosten voor de periode 2024-2026 worden geraamd op gemiddeld € 1.273.998,51 per jaar.

Overzicht 2024 ev	Kosten
Gemiddelde 2024-2026	€ 1.273.998,51
Gemiddelde eerste 10 jaar	€ 1.442.970,13
Gemiddelde eerste 20 jaar	€ 1.540.994,77
Gemiddelde 38 jaar	€ 1.739.804,91
Totaal 38 jaar	€ 66.112.586,52

Voor het onderhoud in 2022 en 2023 heeft de gemeenteraad afzonderlijke kredieten vastgesteld. De kosten van het MJOP voor de jaren 2024-2026 zijn opgenomen in de begroting.

5.6 Aanbevelingen

MJOP

Aanbevolen wordt de jaarlijks benodigde onderhoudsbedragen uit het MJOP op te nemen in de gemeentebegroting.

Het is van belang om het MJOP regelmatig te actualiseren en aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen, verschuivingen in de renovatieplanning en wijzigingen in de aanpak van het onderhoud. Geadviseerd wordt om:

- de sportaccommodaties jaarlijks in het voorjaar aan visuele inspecties te onderwerpen;
- gelet op de omvang van het areaal minimaal één derde van het areaal jaarlijks te inspecteren, zodat om de drie jaar het gehele areaal is geïnspecteerd;

- naast de visuele inspecties eenmaal in de drie jaar monsters te nemen van de natuurgras toplagen en deze te laten analyseren. Aan de hand van de analyseresultaten kan het regulier onderhoud worden bijgesteld (b.v. bemesting) en kan een inschatting worden gemaakt van de benodigde verschraling bij renovaties en groot onderhoud;
- de rapportage MJOP inclusief onderhoudskosten en renovatieplanning eenmaal in de drie jaar te actualiseren. Zo kan worden bepaald of de planningen en bijbehorende kosten moeten worden bijgesteld om het kwaliteitsniveau te waarborgen.

Sportveldverlichting

Aanbevolen wordt om:

- op basis van de huidige gegevens van de lichtinstallaties nader onderzoek uit te zetten naar de boven beschreven onderdelen. Uit dit onderzoek moet blijken wat er precies nodig is om de installaties te laten voldoen aan de normen en of deze veilig zijn. Daarnaast moet blijken wat de totale kosten hiervan zijn.
- als service naar de verenigingen de installaties die in eigendom van de verenigingen zijn, mee te nemen in dit onderzoek. In veel gevallen zullen deze aangesloten zijn op hetzelfde punt (buitenkast of technische installatie gebouw). Door deze mee te nemen ontstaat een totaalbeeld van de gehele technische situatie omtrent de veldverlichtingen.
- een raamcontract op te stellen voor een periode van 4 jaar. Voordeel hiervan is dat er gedurende langere tijd gewerkt kan worden met één of enkele leveranciers van verlichting. Een veelvoud aan leveranciers zorgt voor verschillend onderhoud, niet kunnen uitwisselen van onderdelen, extra inzet voor losse aanbestedingen, extra communicatie en inzet gemeente gedurende de realisatie en verschillende systemen voor aansturing/ bediening (software). Daarnaast zal de omvang van een raamcontract zorgen voor een scherpe prijsaanbieding.

Beregeningsinstallaties

Aanbevolen wordt om:

- op korte termijn (< 3 jaar) minimaal de automatische beregeningsinstallaties van de hoofdvelden aan te passen
- aanpassing van de installaties van de overige velden mee te nemen bij de geplande renovaties
- nader onderzoek te doen naar de verschillende type installaties op de sportparken.

Beslispunten:

19. Het vaststellen van het mjop buitensport
20. Het vaststellen van het mjop voor de jaarschijven 2024-2027
21. Het aanpassen van de automatische beregeningsinstallaties van de hoofdvelden en het nader onderzoeken van de beregeningsinstallaties van de overige velden.

6 BIJLAGEN

- 6.1 Bijlage 1: Behoeftte en capaciteitsberekening**
- 6.2 Bijlage 2: Meerjarenonderhoudsplan sportterreinen (MJOP)**
- 6.3 Bijlage 3: Concept- huurovereenkomst met bijbehorende lijst van onderhoud- en vervangingsverplichtingen (kruisjeslijst)**